

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΓΓΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ Σ^{ΙΑ}

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 722 (ΦΥΛ. 6)

Σάββατο, 6 Φλεβάρη 1921

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

Ο ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗΣ

Ο συνεργάτης μας Γ. Φτέρης, γράφοντας με το ψευτόνομα «Γκρέκο» τη φιλολογική στήλη της εφημερίδας «Πρωτεύουσα», δημοσίευσε σ' αυτήν, τώρα τελευταία, μία σειρά φιλολογικά άρθρα, που πολύ διαδοσθήκανε, για τη μετάφρασή μας του «Δόν Κιχώτης». Από άρθρα αυτά δημοσιεύουμε εδώ την ακόλουθη περικοπή.

Ο κ. Καρθαίος μετέφρασεν εκ του Ισπανικού κειμένου, έχων παραπλεύρως του μίαν εκλεκτήν Γαλλικήν μετάφρασιν και μίαν Ἀγγλικήν. Διὰ τῆς επικουρίας αὐτῆς ἠθέλησε νὰ διευρύνῃ ἀκόμη περισσότερον τὸν κύκλον ἐνὸς τοῦ ὁποῖου ἐπρόκειτο νὰ ἐπικοινωνήσῃ με τὸν Θεοβαγιτῆ. Ἐχων ὑπὸ τὰ ὄμματα του τὸ Ἰσπανικὸν κείμενον καὶ δίπλα του τὰ δύο αὐτὰ μεταφραστικὰ κείμενα, δηλαδὴ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ ἀντελήφθησαν ὁ Γάλλος καὶ ὁ Ἀγγλος, κατῶρθωνε ἀσφαλτέτερα νὰ εὐρίσκῃ τὸν ἰδικὸν του δρόμον διὰ τῶν συγκρίσεων καὶ τῶν ἀντιπαραβολῶν. Εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τὸν ὑπεβοήθησε σοβαρῶς καὶ ἡ Νεοελληνικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία λόγῳ μεσημβριότητος θὰ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ κανεὶς ὅτι συγγενεὺς μετὰ τὴν γλῶσσαν τῆς Ἰσπανίας περισσότερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν, ἀφισταμένην ἐλαφρῶς τοῦ καθαρῶ Ἰταλικῶ χρώματος. Πρὸς περισσότεραν μάλιστα ἐπιτυχίαν δὲν ἐχρησιμοποίησε τὴν μοντέρναν δημοτικὴν, ἀλλὰ τὴν παλαιότεραν, ἡ ὁποία παρουσιάζει μίαν εἰδικὴν καταλληλότητα δι' ἱπποτικὴν μὴθιστορίαν.

Ἐφ. «ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ»

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. ΒΕΝ. ΒΑΣ', Ὁ «Πόθος» δὲν εἶναι ὄσκημος, ἔχει τὴ λεγόμενη «λυρικὴ πνοή», μὰ οἱ στίχοι του, μερικὸι στίχοι του, εἶναι ἀνυπόφοροι. Μέτρησέ τους καὶ θὰ ἰδεῖς πὼς ἄλλος ἔχει δεκαεξή συλλαβές, ἄλλος δεκαεπτὰ, καὶ οὐ πολλοὺς ὁ τόνος εἶναι ἀκατάστατος. — κ. ΔΕΛΑΚ, Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ Λαρισινὸ «ΠΡΟΘΙΚΟΦΙΛΑΚΙΟΝ» καὶ δὲ συμμαζεύεται. — κ. Δ. ΠΟΜ, Φασκέλω' το τὸ «Διπλὸ μεθῆσι» καὶ εἴθε ἄλλοῦ τὴ σκέψη σου. — κ. ΑΔΒ. ΣΑΝ. Καὶ μόνο γιὰ τοὺς δύο πρώτους στίχους σου.

Κοιμίζει ἡ Ἀθήνα τὸν καμὸ τῆς
στῆς πανάρχαιας Ἀκρόπολης τὰ πόδια...

ποῦνα τόσο καλοὶ, ἀξίζει νὰ σοῦ πεῖ κανεὶς νὰ ξακολουθήσεις. Κάτι θὰ καταφέρεις σιγά σιγά. — κ. Ὅχι καὶ τόσο καλὸ. — κ. Ζ. ΑΔΑΦ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα. Τὸ ποίημα, λίγο ἀδύνατο. — κ. ΒΔ. Α. ΠΑΤ. Βούλαρη 2, Πειραιᾶ. — κ. ΠΙΚΡ. Καλὸ τοῦ τὰ φέλγεις τοῦ Ταγκ.

Δὲ σὲ λυτρώνει ὁ «Λυτρωμὸς»,
οὔτε καὶ τ' ἄλλα δράματα,
δοο τὰ παρατσούκλια σου,
καὶ κάποια σου ἐπιγράμματα.

— κ. κ. Ν. ΖΑΚ. καὶ Γ. ΔΕΣΤ. Δηξούρι. Εὐγενικός ὁ σκοπός σας καὶ τραβάτε με θάρρος μπροστά. Ἔτσι μοναχὰ θὰ προκόψει ὁ ἀγώνας μας. — κ. ΦΑΝΤ. Ὅτι ξηρῆς, ἀρχίσει μιάλας νὰ γίνεται. Τὰ ἔργα λ. χ. τοῦ Καλοσοῦρου θὰ βροῦν δια καθὼς μαθαίνουμε. — κ. Γ. ΜΑΚΙΣΤΟ, Καλὸ τὸ «Σπιτάκι μας» καὶ τὸ τυπώνουμε δῶ γιὰ τὸ... ἀσκατάλιστο.

Μεγάλωσε ἡ Πατρίδα, λένε,
στὰ πέλαγα καὶ στὶς στεριές,
καὶ σὲ λιθανήτρια καίνε
λιθάνια ἀπ' ὄλες τὶς μεριές,
σὲ δοξασμένους δολοφόνους.

Μ' ἀπ' τὸ δικό μας τὸ σπιτάκι,
τὸ σπιτί μας τὸ εἰρηνικό,
τὸ γελαστὸ πάσι ἀδερφάκι,
κ' ἔγινε τώρα πὺ μικρὸ
σπιτάκι, μετὰ μεγάλους πόνοους.

— κ. ΠΑΤΡΙΝΟ. Ὑποφερτὰ. — κ. Μ. ΓΙΑΝ. Δὲν μπορέσαμε νὰν τοὺς καταλάβουμε τοὺς «Ἀγριανθρώπους». — ΠΑΛΙΟΦΑΛΗΡΙΩΤΙΣΣΑ. Ἐχστε ἓνα γράμμα στὸ γραφεῖο μας καὶ στείλιτε νὰν τὸ πάρειτε. — κ. ΒΑΓ. ΦΑΝΤ. Καλλιέργησέ την, κ' ἰ κάτι θὰ βγεί μετὰ καιρὸ. Σῶνε πὺ α ἰ σ ἰ ἄ ν ε σ α ἰ κ ἄ τ ἰ. Αὐτὸ εἶναι τὸ πᾶν. Τάλλα, ἐρχονται σιγὰ σιγὰ. Τὸ σονέτο δὲν εἶναι βόκημο καὶ θὰ εἴταν καλότατο ἂν δὲν τέλειωνε ἔτσι ἀπελπιστικὰ καί... εὐκόλα. Τὸ «ἄς πεθάνω» δὲ μᾶς συγκίνησε καθόλου. — κ. ΣΠ. Κάποιος βουλευτῆς Μεσοητίας ἀ ν κ ἄ λ υ ψ ε τελευταία καὶ τὸ θηλυκὸ τοῦ... πένης. «Ἄρρηγησας, ἔγραψε, σὴν αἰτοῦσαν κιλ. οὔσαν ἀπολύτως π ἔ ν η σ α ν», καὶ πάσι λέοντας. — κ. ΑΔ. ΔΡΑΚ. Θὰ δημοσιευτεῖ. — κ. Σ. Γ. ΚΑΡ. Θὰ δημοσιευτεῖ στὸ ἐρχόμενο. — κ. Γ. Χ. ΧΑΣ. Ὁ κ. Ταγκ. σ' εὐχαριστεῖ γιὰ τὰ καλὰ λόγια. Δυστυχῶς τὸ τραγοῦδι σου θέλει περισσότερο δούλεμα. — κ. ΑΘ. ΤΑ. Θὰ δημοσιευτεῖ μετὰ μικρὰ διορθώματα. Στείλιτε μας κ' ἄλλα.

ΜΙΑ ΚΡΙΣΗ

Ὁ κ. Κωστής Παλαμῆς ἔγραψε στὸ «Ἐμπρός» μετὰ τὴν ὑπογραφή W τ' ἀκόλουθα:

«Μὲ τὸ «Τραγοῦδι τῆς Κοντέσας» πὺ τὸ σύνθεσε ὁ κ. Φώτος Γιούλλης», καθὼς ἀναγινώσκουμεν εἰς τὸ ἐξώφυλλον του, εἰσερχόμεθα εἰς νέας ἀποχρώσεις λυρισμοῦ οἰκογενειακοῦ, ἄς τὸν εἴπομεν, περιλειομένου εἰς ἀφέλειαν καὶ εἰς δικαιοσύνη, μετὰ κάποιον μ ἔ θ ν, πὺ διαφέρει πὺ ἀπὸ τὴν μ ἔ θ η ν».

Τὸ «ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΝΤΕΣΑΣ» τοῦ κ. Φώτου Γιούλλης, τυπωμένο σὲ κομμὸ βιβλίον, πωλεῖται στὸ «Ἀθηναῖκόν Βιβλιοπωλεῖον» Χ. Γανιάρη καὶ Σιας καὶ σ' ἄλλα Βιβλιοπωλεῖα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 6 Φλεβάρη 1921

ΑΡΙΘ. 722 (ΦΥΛ. 6)

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

Lo giorno se n'andava

Dante Inf. II, 1 (1)

ΑΦΙΕΡΩΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ Γ. ΑΒΕΡΩΦ

Ἀγαπητέ μου Φίλε,

Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου μου νὰ μὴ σὲ ξυπᾷ. Τὸ βιβλίο ἀγὶ πὸν ἔρχομαι σήμερα νὰ σοῦ προσφέρω, λεγότανε πρῶτα *Ἡλιοθασιλέματα*. Ὁμορφὴ λέξι, μὰ πὸν μὲν ἄνῃκε κατόπι πὼς δὲν ταίριαζε δῶ, ἐπειδὴ κ' εἶχε κάποια ἀοριστία, εἶτανε κατάλληλη θέβαια γιὰ καμιά Συλλογὴ στίχους, πάρα πολὶ δμως ποιητικὴ γιὰ ἓνα μυθιστόρημα πὸν εἶναι μάλιστα θετικὸ, ιστορικὸ πρᾶγμα, ὅπως εἶναι τὸ δικό μου.

Πῶς γράφθηκε τὸ μυθιστόρημα, γιὰ τί πρόσωπα κἀναι λόγο, ἢ αὐτὸ πῶ, ἀγὸν σοῦ ξηγήσω γιὰτὶ σοῦ τὸ ἀφιερῶνω.

Γνωριστήκαμε κάμποσο παράξενα, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ μέρος σου ἐσένα ἐβγενῆκ' αὖ ὠραία, θάρραρα δμως ἀπὸ τὸ μέρος τὸ δικό μου ὅσο γίνεται.

Βρεθήκαμε μιὰ κεριακή, τᾶπόγεμα, σ' ἓνα σπίτι γιλικό, μιὸ παρισιάνικο, μιὸ ρωμαϊκό. Εἶχα ἄρῃσι νωρίς, πρὶν ἀπὸ σένα. Ἐγὶνε ἄξαπνα κάποια κίνησι στὴν πόρτα κοντά, κάποιοι; ἔμπαινε. Μιὰ κυρία, ἑλληνίδα, πλάϊ μου, ψιθύρισε, μιὸδ λιγοθυμισμένη. — «Ὁ Ἀβέρωφ!».

Ὁ Ἀβέρωφ ὁ πλοῖσιος, ὁ πατιοδύναμος, ὁ περιφημος.

— «Νὰ σοῦ δάξω», εἶπα μέσα μου. Καὶ δάξωσα, ὄχι! στήλωσα στὴ μέση τοῦ σαλονιοῦ, ἀσάλεκτη πέτρα καὶ πειροματάρα.

— «Πρόομενε, Τῆδγία μου», ἔξακολουθοῦσα καὶ σὴπαίνα πάντα, γιὰτὶ τᾶλεγα μοναχός μου.

— «Πρόομενε νὰ πάω νὰ σοῦ γλείψω τὰ πόδια. Ὁ νοῦς, φίλε μου, ὁ νοῦς πρέπει νὰ βασιλέβῃ, ὄχι ὁ παρᾶς».

Καὶ σιεκόμουνε ἀκίνητος, ἀκλόνητος, ἀκατάδεχτος, — ἀπαράλλαξα δπως ὁ πλοῖσιος πὸν συλλογιόμουνε καὶ θύμωνα μαζὶ του.

Ἐκεῖ πὸν κουρδίζομουνε καὶ σήκωνα τὴ μύτη μου ἴσια μὲ τὸ ταβάνι, νὰ πὸν ζυγώνει ὁ τοικοκύρης καὶ μὲ κάνει.

— «Ὁ κύριος Ἀβέρωφ ἔμαθε πὼς εἶσαι δῶ, ἔχει πόθο μεγάλο νὰ σὲ γνωρίσῃ, μὲν γυρᾷ τὴν ἄδεια νὰ σοῦ τὸν παρουσιάσω».

Ζεματίστηκα. Ἐκείνη τὴ στιγμή, θαρρῶ πὼς σὲ

μίσησα κιόλας. Ἀμέ; Πῶς νὰ μὴ σὲ μισήσω; Μοῦ ἔδινε μᾶθημα, καὶ τί μᾶθημα; Λουκούμι. Ἐπεφτα μικρός. Μικροῦτοικος. Καὶ ὁ νοῦς; Ὁ νοῦς, δικός σου. Ὡστε ἀπόμνησκα τώρα δίχως τοῦ — καὶ πάντα δίχως παρᾶ.

Πετᾶχτηκα. Ἐγὶνε ἡ οὔτοιαση, πιάσαμε ζῆς κονβέντες, δὲ χορτάσαμε, οὔτε τὴν κεριακή ἐλεῖνη, οὔτε τὴς ἀκόλουθες μέρες. Μὲ τερησες καὶ στὴν παρᾶδοσή μου. Τότες πᾶ ἔβγαλα τὸ ἄχι μου.

— «Ἐσεῖς, σοῦ εἶπα δημόσια, ἐσεῖς γεννηθήκατε μὲ τὰ σιβάλια. — Ἐγνοοῦσα τὸ χαριτωμένο μας ἔκεινο τὸ γαλλικὸ παραμῦθι τοῦ σιβαλωμένου γάτου Chat botté — πὸν μ' ἔνα του βῆμα μπορεῖ νὰ κόπη ἐστὶ λεῦγες δρόμο, τόσο γλήγορα εἶναι τὰ σιβάλια του. — Σιβαλωμένος γεννηθήκατε μὲ τὸνομά σας, μὲ τὴν κατάστασή σας, μὲ τὴ δόξα τοῦ θειοῦ σας τοῦ μεγάλου, μπορούσατε, Ὑπουργέ μου, χωρὶς νὰ τὸ κουνήσετε, νὰ πάτε ὡς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὅχι! Θελήσατε νὰ κάμετε παπούτσια δικά σας, μὲ τὸ τοῦ σας νὰ κρίνετε, νὰ δοῦσατε μὲ τῆς νυχῆς σας τὴν ἐτέργεια, νὰ φανῆτε ἄθρωπος. Γιὰ τοῦτο οἶς ἀγαπᾶ».

Ἀφοῦ ἔσοτόμισα τέτοια λόγια κ' ἔπειτα γύρισα σὲ γραφεῖο μου, συλλογιόστηκα.

— «Μπόσικα καὶ παραμπόσικα ὅσα εἶπα τοῦ Ἀβέρωφ. Πῶς μπορεῖ νὰ μὴν ἔχη ὅλα τὰ προτερήματα τοῦ κόμου, μὲ καὶ εἶναι δημοτικιστής».

Δημοτικιστής, ναίσκε, δημοτικιστής μάλιστα πὸν δᾶφῃση πάτημα.

Εἶσοονε, φίλιτατε, ὑπουργός τῆς Παιδείας ἡ πιδσωσιὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημόσιας Ἐκπαίδεψης, σὰ θυῆκε τὸ Βασιλικὸ Διάταγμα, ὑπογραμμένο ἀπὸ τὸ μακαρίτη τὸ βασιλιὰ τὸν Ἀλέξανδρο, τὴν πρῶτη τοῦ Σετέβρη 1913, γιὰ τὴν εἶσαση τῆς δημοτικῆς, ἄς τὸ πῶμε πᾶ τῆς Ἑλληνικῆς σὶς πρῶτες τάξεις τοῦ δημοτικοῦ Σκολειοῦ. Θὰ δοῦσατὴ σιὸς αἰῶνες γιὰ τὴν ὑπογραφή του ἀγῆ, τὸνομα τοῦ ἄδικα χαμένου βασιλιᾶ. Τοῦ μίλησα τοῦ ἴδιου γιὰ τὸ δᾶταγμα, καὶ ἄμεσως κατάλαβα πὼς τὸ κάτοχε λαμπρὰ τί σημασία εἶχε τὸ κείμενο. Φαίνεται σὰ νὰ τὸ φέρῃ τὸνομά του τὸ ἴδιο, νὰ βρῖσκειται σμιγμένο μὲ κάδε κίνημα πανελλήνιο. Ποῖος στᾶθηκε ἀφορμὴ, μὲ τὰ δπλα του, μὲ τὴς νῆκες του, νὰ μορφωθῆ, πρῶτη φορά, μιὰ Κοινὴ ἀρχαία; Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μεγάλος. Ἀξίζει νὰ τὸν πῶμε Ἀλέξανδρο Β', ἐκείνονε πὸν μιὰ πεννιά του κατῆρωσε πρῶ-

τη φορά, επίσημα, τη σημερινή μας την Κοινή.

Σημαντικό το Διάταγμα, πολύ σημαντικό. Πώς ἀλλάζανε οί καιροί ! Τί γλήγορα μπαίνει στο νόημα ὁ Ρωμῖός !

Ἐδῶ καὶ καμιά τριανταριά χρόνια περπατοῦσα σὴν Ἀθήνα μ' ἕνα δημοτικιστὴ. Ἀξάφνα, ἐνῶ ἀνεβαίναμε τὴν ὁδὸν Σταδίου, οἱ αἰματῆ καὶ μοῦ ξεμολογιέται :

— Ἐτοῦ κάκου ! Δὲ θὰ πετύχῃς. Πράματα ζητῆς ἀπὸ μᾶς τόσο ἀντιθετὰ στὸ αἶσθημα ὁλωνῶν μας, πὺν δὲ θὰ σ' ἀκολουθήσουμε ποτὲ μας. Ποτὲ μας — καὶ πιστεγγέ με γιὰ τὸ καλὸ σου, γιὰ νὰ τὰ παραιτήσῃς τὰ τεῖτοια — ποτὲ μὲς δὲ θὰ γράφουμε οἱ σὺν ἡλικὸ ἀντίς ἢ , τῖς σὴν πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἀντίς τὰς . Μᾶς πνίγουνε οἱ ὀρθογραφίες σου· γὰ, τί νὰ σοῦ πῶ ; Ἐῖναι ἀλλόκοτες καὶ παράξενες ».

— Ἐτὸ μόνον παράξενον, τὸ μόνον ἀλλόκοτον, τὸ ἀποκριθῆκα, εἶναι ἴσια ἴσια νὰ γράφῃς ἢ , νὰ γράφῃς τῆς , ἐπειδὴ ἀπὸ καταπατοῦνε, καταστρέφουνε τὸν κανόνα τὸν ἱστορικόν, μᾶς χαλνοῦνε τὴ σειρὰ πὺν συνεδένει τὴν ἀρχαία μὲ τὴ σημερινή μας ».

Ποῦ νὰ μὲ πιστέψῃς τοιες ὁ φίλος ;

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα πῆγα σὴν Πόλην, καὶ ἀπὸ τὴν Πόλην σὴν Πιργκην, τοῦ Λεωνίδα τοῦ Ζαρίφη.

— Ἐτίποια, μοῦ κάνει ὀρθὰ κοφτὰ, καπνίζοντας ἕνα ποῦρον τὸ ἔτι οἱ τὸ λέμε. Σίγουρον πὺν δὲ θὰ τὸ καταδεχτοῦμε ποτὲ μας, νὰ τὸ γράφουμε ».

Καὶ τί βλέπω σήμερον ; Τὸ διάταγμα τὸ βασιλικὸ δὲν παραδέχεται μοναχὰ, κανονίζει κίβλας τὸ σὶ, τὸ τῖς, τὸ ἔτι οἱ, τὸ γιὰ, τὸ φασούλι (μὲ ὀξεία), τὴ γενικὴ τῆς γλώσσας, τὴν ὀνομαστικὴν πατιέρας, τὸ ζυμώνων, καρφώνων, σιρώων, μὲ τὰ δύο τοὺς τὰ ω, τὸ Διάταγμα ἐπικυρώνει, ἐπισημῶνει, μ' ἕνα λόγον, ἐκεῖνα πὺν οἱ καλαμαράδες μας τὰ διαλαλοῦσανε πὺν εἶναι γλώσσα τοῦ Ψυχάρη, καὶ πὺν εἶναι γλώσσα πανελλήνια.

Σίγουρον τὸ ξαίρης, ἀγαπητέ μου, πὺν μερικὰ, γιὰ τὸ λιγοστεῖν μετὰ μὲ τὴ μέρα, μερικὰ λοιπὸν ἀπὸ τὰ δικὰ μας πὺν φωνάζουνε πὺν μὲ κανέναν τρόπο δὲν τὰ θέλουνε, γλήγορον θὰ τὰ χάφουνε, θὰ μᾶς πῶνε καὶ γειά σας.

Φιλονεικούσαμε μιὰ μέρα, φιλικὰ καὶ ἡσυχα, καθὼς πάντα, σὺν Παρίοι, γιὰ τὸ σὺνδισασμό. Σὺν καλὸς, τίμιος, ἀγαθὸς ἄνθρωπος πὺν εἶσαι, ὄγῃς, πὺν νὰ μᾶς πῆς καὶ τοῦ σιραβοῦ τὸ δικόν. Πῆρες τὸ μέρος τοῦ σὺνδισασμοῦ — τοῦ ἀνήθικου καὶ τοῦ τεμπέλικου. Μίληρες νόστιμα, γλυκὰ, εἰρηκικά. Πόσες φορές δὲ μοῦ τὰ πετάξανε ἀπὸ τὴν μούρη, μ' ἄλλο ἕφος ὄμως ἀπὸ τὸ δικόν σου ! Νὰ πὺν μοῦ ἔλεγε; τῶρα καὶ τοῦ λόγον σου, οἰγὰ οἰγὰ, πὺν νὰ οὐ πιστέθω, πὺν δὲ ζῶ σὴν Ἑλλάδα, πὺν δὲν εἶμαι πραγματικός.

Κι ἀπὸ τὴ χρυσή σου τὴν κουβέντα ὀξῶσε ἀκόμη πὺν κατέβασθαι σὺν μυαλό μου, πὺν γερὰ ὀξῶσε ἢ πεποήθησεν πὺν ἀπαραίτητος ὄρος, σὺν ἀγῶνα τὸ γλωσσικόν, εἶναι νὰ μὴν πιστέθῃς κανείς, γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ σὺνδισασμοῦ, μήτε τοὺς καλῆτερον φίλους σου, μήτε σὺν τὸν ἴδιον ἀπαραίτητος ὄρος νὰ μὴ ζῆ σὴν Ἑλλάδα ὄρος ἀπαραίτητος νὰ μὴν εἶναι κανείς πραγματικός. Γιατί, κοίταξε· πράματα εἶναι ὀφθαλμὰ, δὲν εἶναι λόγια. Κανέναν, νομίζω, δὲν εἶχε ποτὲ τοῦ ἐπιτροπὴν μεγαλήτερον ἀπάνω σὺν ζήτημα τὸ

γλωσσικόν, ἀπάνω σὴν νεοελληνικὴ τὴ φιλολογία, κανέναν περὸτερον δὲν ἔδρασε ἀπὸ τὸν ταπεινὸν σου τὸ φίλον, πὺν δὲ οὐ πιστέθῃς, πὺν δὲ ζῆ σὴν Ἑλλάδα, πὺν πραγματικός δὲν εἶναι — κανέναν πὺν πολλὸ ἀπὸ μένα πὺν σὺν Γαξίδη μὲν ἄκομη χιτῆρα κατακέφαλα καὶ τὴν καθαρέθουσα καὶ τὸ σὺνδισασμό τοῦς. Ἀπὸς ὄμως τῶρα μοναχὸς τοῦ θὰ χιτηπῆθῃ.

Πιστεγγέ με καὶ μένα πὺν, πὺν ζῶ σὺν Παρίοι, πὺν εἶμαι φοβερὰ πραγματικός, ἐπειδὴ πραγματικότερον σὺν κόσμον δὲν ὑπάρχει, μὰ σὴν Ἀθήνα, μὰ σὺν Παρίοι, πραγματικότερον ἀπὸ τὸν κανόνα, πὺν χωρὶς κανόνα εἶναι ἀδύνατον νὰ μάθῃς τι καὶ ἂν εἶναι, τὸ παιδί.

Μοῦ ἔμαδες, φίλε Ἀθέρων, πράματα πολλὰ. Μοῦ ἔμαδες καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην μὲς τὴ συνάντησιν, ὄπως σοῦ ἔλεγα, πὺν πὺν κῶβει οὐ σου πὺν πῶτερον ἀπὸ τὸ δικόν μου, πὺν ὁ θεός Μαρισιάνος εἶσαι τοῦ λόγον σου καὶ πὺν ἐγὼ σου φερῆμα σὺν τὸν ἀγῶνα τὸ Γωμῖόν. Μοῦ ἔμαδες, ἀγαπητέ μου, καὶ τὴν ποιησὴν τοῦ πλοῦτου.

Ἀλήθεια πὺν καὶ σὺν ἀεὶ ἀεὶ σου σιτάθηκα ὁ θεός σου ὁ ξακουστός. Μοῦ διηγήθηρες τὰ ἱστορικὰ του. Εἶχε βάλει μὲ τὸ πῶν του γὰ ζωνυχτιοῦ τὸ Στάδιο. Μὲς μου, δὲν εἶναι ὄρθαι, ὄρθαι ἄσφρα ἕνας ἔμπροστος, ἕνας τραπεζίτης, ἕνας ἑκατομμυριοῦχος νὰ συλλογιστῆ τὸ Σοφοκλή, τὴν Ἠλέκτρα, τὸν Ὀρέοτη καὶ νὰ θελήσῃ νὰ τοὺς ἀναστήσῃ; Δαι πὺν ἄλλου βλέπουνται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ;

Ὅσοι πολλοὶ τοὺς σὺνδουλέθῃν νὰ ἔθῳδῃ γι' ἄλλους σκοποὺς τὰ χρήματά του, γιὰ τίποτις ὄφελιμο, γιὰ κανέναν σπουδαῖον ἀπογοταραχάδικο, πὺν μεθοδικὰ νὰ φτεῖνῃ τὸ ἔθνικόν τὸ ἀπογοταραχάδικο, νὰ τὸ πούλῃ σ' ὄρθαι τὴν οἰκουμένην, τοῦ μιλοῦσανε γιὰ σωρὸ σωρὸν πραγματικὰ ἔξοδα. Τίποτα ! Ἐκεῖνος τὸ εἶχε κάμει ἀπόφαση, νὰ ὀκῶσῃ τὸν παρὰ του γιὰ τὸ Ἰδανικόν, ἐπειδὴ κατέλαβε — ὁ θεός καὶ ἢ ψυχῆ του — κατέλαβε πὺν πραγματικότερον δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὸ Ἰδανικόν.

Καὶ δὲ γελάσθηκα ὁ μακαρίτης. Τὸ ἀπογοταραχάδικο μποροῦσε νὰ ριγαλιντυνέγῃ, μποροῦσε καὶ νὰ χαθῆ. Τὸ Στάδιο μῆσκει. Τὸ Στάδιο δίνει δόξα σὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴ δόξα ἐννοεῖται πὺν τῆς δίνει καὶ ἄπειρους παράδες, ἐπειδὴ καὶ ἢ δόξα ἕνός τόπου εἶναι ὁ τόκος τοῦ ὁ πὺν οἰγουρος, ἀπὸ τῶν τῶν κόσμον σὺν τόπον.

Ποιανὸν τὸ λοιπὸν εἶτανε καταλλήλοτερον νὰ φτερωσῶ τὸ ρομάντιζόν μου ἀπὸ τὸν ἀνιπὸ ἕνός τέτοιου ἀθρώπου, σὺν δημοτικιστῆ μου τὸν Ἀθέρων, πὺν τὰ Ἰδανικὰ τὰ σέβεται, τὰ γαπῆ, τὰ ζωντανέθει ;

Τὸ ρομάντιζόν μου ἀπὸ ἄλλο δὲ γράφῃ παραλατρεία τοῦ Ἰδανικοῦ. Ἀπὸ καὶ ὁ τίτλος του. Δὲν τριαντάφυλλα τοῦ Χάρου ! Ἀπὸ τὴ δύναμη, ἀπὸ τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἀγάπης, ἕνα λούλουδο φαίνεται ὡς καὶ ὁ θάνατος. Ὁ ἦρωας τοῦ πρώτου παραμυθιοῦ σκορπίζει τὰ σιραβὰ του τὰ τριαντάφυλλα σὴν ποδιὰ τῆς μονακριβῆς του, τὴν ὄρα πὺν δίχως νὰ τὸ ξαίρη τὴν ἀποχαιρετῆ. Ὁ ἦρωας τοῦ δεύτερου παραμυθιοῦ θέλει νὰ θαφῆ μὲ τὸ τριαντάφυλλο τῆς καλῆς του. Ἐθωδιάζει λοιπὸν ὁ Χάρος μὲ τὴν μὲρὸν τῆς καρδιᾶς, ἀκόμη καὶ τὴν οἰγμὴν πὺν πᾶει ἀπὸ τὴν γαλῶν.

Τὰ ἱστορικὰ τοῦ πρώτου παραμυθιοῦ, τὰ πραγματικὰ, εἶναι ἱστορικὰ ἕνός γένου πὺν μοῦ τὰ ξεμυστῶ

ρέφτηκε Άλλοτες στήν 'Αθήνα. Τά ιστορικά τοῦ δέ-
φιερου εἶναι ἀθάνατα. Κ' εἶσι τὰ ὀνομάζω, γιατί
δέν εἶναι δικά μου. Δικά μου δηλαδή δέν εἶναι τὰ
γράμματα πού ἀποτελοῦνε τήν οὐσία τοῦ ρομάντζου.
Τί περιεργα λογοψυχολογικά! Ὁ Ρωμῆος δέν ἔχει
γλώσσα νά πῆ τήν ψυχή του, μιὰ και δέν τοῦ μάθανε
τῆ δική του. Ὅταν εἶναι ὁ Ρωμῆος βλαστάρη καμιάς
μεγάλης φαμελιάς ἢ ἔταν εἶναι μέλος τῆς κοινω-
νίας, ἀπό παιδί οπουδάξει τὰ γαλλικά, τὰ κάνει γλώ-
σα του μητρική, καί τοῦ καταναίῃ τότες δυνατὸ νά ἐ-
ξωτρεικεῖται, νά χύση ἀπάνω σὸ χερτὶ τὰ πόδα τὰ
μουτικά του.

Τὰ γράμματα πού θὰ διαβάσης εἶναι γραμμένα
γαλλικά καί γὰ τὰ μετάρωσα ρωμαϊκά. Γράμμα-
τα πού πρέπει, φίλε μου, νά τὰ περάσης, ὄχι μόνο μὲ
ἔγανη, παρὰ μὲ σέβας. Μὲ συγκίνηση πιά, ῥήτιμα
δέν εἶναι. Γράμματα κόρης ἀγνῆς, γράμματα μεγά-
λης παθῆνας, γράμματα τῆς ἀθάνατης, γράμματα
τῆς πανιώνιας, γράμματα τῆς Μυρριάννας. Θέλω
γὰ τῆ Μυρριάννα σήμερα νά σοῦ κάμω λόγο καί δέν
μπορῶ, ἐπειδὴ μὲ πνίγονε ἀκόμη τὰ κλάματα, εἰκο-
σι τρία χρόνια τώρα πού πέθανε, καί μὲ πνίξανε κά-
θε φορὰ πού τὴν ἀνάφερα σὰ γραφτὰ μου. Εἶναι ἡ
Μυρριάννα τοῦ Ὁ νεῖρου τοῦ Γίανιου, ἄφτη πάε εἶναι ἡ
Μυρριάννα πού τὴ γνωρίζεις ἀπὸ τὰ Ἀνὸ Ἀδέφια — τὸ κλασσικό
μου τὸ ἔργο, τὸ μόνο πού τὸ διαβάσω καί δὲ χροαί-
νω. Τῆ θυμῆθηκα στὴ Ζωὴ καὶ Ἀγάπη, δ-
κον τὴν εἶπα Μυρριέλλα. Μύρω τὴ βί-
βλῆ σὲ κάποιαν ἀνέκδοτή μου Νίκη τοῦ πύ-

νου καὶ τῆς ἀγάπης, ἕνα ρομάντζο καί
τοῦτο. Σειρὰ περὶ τρεγοῦδια ἔτοιμα τῆς ἔχω, ἀπὸ
τὴν πρώτη πρώτη μέρα πού εἰδωθήκαμε, ἴσια μὲ τὸ
θάνατό μας, μὲ τὸ ξεψύχομά της τὸ ἀπαλὸ, πού ἀ-
κολούθησε στὰ 1897, τὶς δεκατέσσερες τοῦ Γιούλη,
ὥρα πεντέμισι — ἔξη τὸ πρωτὶ τὰ στερονά της τὰ
λόγια πρὸς ἐμένα, τὰ χάραξε τὴν παραμονή, στίς
ἔντεκα τὸ βράδι.

Δὲ διατάζω, δὲ φοβοῦμαι διόλου, δὲ οικιάζομαι νὰ
μιλήσω γὰ τὰ γράμματα τῆς Κόρης τοῦ ἀταίρια-
χτου ποιητῆ μας, πού μόνος ἀφτὸς, σὶν καιρὸ του,
παραδύγηκε μὲ τὸ Σολωμό. Πῆγα μιὰ μέρα νά προ-
σκυνήσω τοῦ πατέρα της τὸν τάφο. Στεφάνια τοῦ ἔ-
φερα, γονάτισα καί τοῦ εἶπα:

— «Τίμια στάθηκε ἡ ἀγάπη μας, Πατέρα. Σεβά-
σθηκε, σεβάσθηκε τὴν τιμὴ της, Ἐσένα σεβαστήκαμε
καί οἱ δύο. Εἶναι ἡ Μπεατρίτσε μου, εἶναι ἡ Λάουρα
μου ἀφτή. Δέν ἀγαπήθηκαμε, πού νά πῆς ἀγαπήσα-
με ὁ ἕνας τὴν ψυχὴ τοῦ ἄλλου, τὸ Ἰδανικὸ καί τὴ
δύναμή του. Τὸ Ἰδανικὸ τἀθανάτισαμε, ποιητὴ μου,
ἀθανατίζοντας τὸνομα τῆς Μυρριάννας, τοῦ παιδιοῦ
σου, πού ἀπὸ σένα πῆρε τὴν ποιήσῆ της. Βωμὸ τῆς
ἔστησα, τὴν προκίρησα Μούσα μου, μύρσια τὴ μυ-
ρωδιά τῆς ψυχῆς της, τὴ συναδέφωσα μὲ τῆς Ρω-
μιοσύνης τὴν ψυχὴ, γὰ τὴ νίκη τῆς Ἰδέας, γὰ τὸ
καλὸ τῆς Ἑλλάδας. «Πῆς μοῦ ἂν εἶναι φταίξιμο ἀφτό;»

Μῆτε κείνος θὰ τὸ πῆ, μῆτε σὺ, καλέ μου Ἀδέ-
ρφω, ἐσὺ πού ἀγαπᾷς τὰ Ἰδανικά καί πού ἐργάστη-
κες γὰ τὴν Ἰδέα. Ὁ φίλος σου ΨΥΧΑΡΗΣ

Παρίσι, Παρασκευῆ, 12 τοῦ Σποριᾶ 1920.

1 ΤΟΥ ΘΥΜΗ ΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ (*)

L'amico mio e non della ventura
Dante Inf. II 24 (1)

Δέν τὸ πρόομενα. Δέν τὸ πιστεβα.

Ἐστερις ἀπὸ τόσα καί τόσα χρόνια!

Πῶς νὰ θρέθηκε ὁσπέρα; Γιατί νὰ ξαναῆρθε;

Θὰ τὸ μάθω. Θὰ τὸ μάθω!

Μὰ τί θὰ μάθω κιάλας; Μήπως καί δέν εἶναι πα-
τοῖδα της; Ἐδῶ γεννήθηκε, ἀναθράφηκε δῶ... Ἐ-
δῶ παντρεύθηκε! Παράξενο δέν εἶναι διόλου νὰ
θῆκε σὸ τὰξίδι, νᾶφῆσε γὰ κανένα μήνα τὰ Παρί-
σια, νᾶποθύμησε, ποιὸς ξαίρει; τὴν ἄμοιση τὴν Πό-
λη. — «ὲ» εἶσι ἔρχεται νὰ περάση δυὸ τρεῖς μέρες στὰ
Θεραπειά.

Ἄχι, παράξενο δέν εἶναι.

Παράξενη μονάχα ἡ οὐβλιά ἐκείνη, πού στὴν
καρδιά μου λές καί διάθηκε, ἄμα τὴν εἶδα. Σὰν τρύ-
πα στὴν καρδιά μου φάνηκε, ἀλήθεια, πού ἀκόμη τὴ
νιώθω καί πονῶ. Ἀφτό δέν τὸ πιστεβα!

Μόλις ἄλλαξε. Σὰ νὰ τὴ βλέπω ἀπαράλλαχτη ὅ-
πως εἶτανε καί τότες! Τὸ λιγνουλὸ τῆς τὸ προσω-
πάκι πάντα τὸ ἴδιο, μακρουλὸ καί χαριτωμένο. Τὸ
σκέπαζε τὸ δέλο τοῦ καπελλιοῦ της. Τὰ μαλλάκια της
δέν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς ἂν ἀπομείναν ὀλόξαντα ἢ
ἂν ἀσπρίσανε πού καί ποῦ. Τὰ μάτια της, χαμηλω-
μένα τὰ θασιῆ καί πηγαίνει...

Ἄχ! τί καλὰ πού ἔκαμα καί κρύδῃκα, μήπως γυ-
ρῶσι καί μ' ἀγγατέψη.

Τέτοια καί τόση ταραχὴ ἔρχισε μέσα μου νὰ τρέ-
μη, πού δὲ θάβρωσκα τὴ δύναμη οὔτε νὰ τὴ χαιρετήσω.

Ἀμέσως τὴ γνώρισα! Κι ἀμέσως ἀπὸ τὸν τάφο

τοῦς τὸ μουχλιασμένο ἀναστηθήκαμε τὰ νιάτα μου δ-
λοζώνιανα. Μὲ τὰργὸ της τὸ θῆμα περπατοῦσε σὰ
σκυμμένη λιγάκι, τὸ κεφαλάκι της συλλογιόμνε, πού
τὸ συνήθιζε καί τότες εἶσι νὰ περπατῆ, σὰ ντροπαλῶ,
σὰ νὰ οικιάζοιανε καί νὰ μὴν ἤθελε νὰ δελεῖ τἀνά-
σιμημά της τἀρηλῶ. Εἶχε τὴν ὀμροῦλλα της σὸ χέρι
καί μὲ τὴν ἀκρη χιτυοῦσε σιγὰ θαδίζοντας τὸ χῶμα.
Τὰ ματάκια της τὰ γαλανουλά κοιτάζανε κατὰ γῆς.

Χαμήλωνε ὁ ἥλιος πρὸς τὴ δύση, καί γὰ ἔλεγα
μέσα μου ἐκείνη τὴ στιγμή πῶς ἔβλεπα τὰ γλεκοχα-
ράματα. Ἐλεγα πῶς μοῦ γέμιζε τὰ μάτια ἡ ἀβγὴ
μὲ τὴ λάμψη της τὴν πρώτη. Ἄχ! ἡ πρώτη μου, ἡ
μόνη μου ἡ ἀγάπη, — ναί, ἡ μόνη, — μοῦ θάμπωνε
τὴν ψυχὴ μὲ τὴν ἀναφεγγιὰ της.

(*) Τὸ ποῖμα μέρος ἀφτὸ δημοσιεύθηκε στὸ «Ἄστυ»
τοῦ 1900 (Σάββατο, 30 τοῦ Δεκεμβρίου 1900—Σάββατο 6 τοῦ
Γενάρη 1901) μὲ τὴν ἀκόλουθη σημείωση πού τὴν παραθέ-
τομε δῶ. «Ἡλιοβασιλέματα» εἶναι ὁ γενικὸς τίτλος. Δημο-
σιεῖται σήμερα μόνο τὸ πρῶτο μέρος. Τὸ δέφτερο πῶ
ἔπτερα. Εἶναι καί πολὺ μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο. Τὰ
δυὸ μαζὶ τᾶγραμα πέρσι τὸ καλοναῖσι, Ὅλο τὸ μυθιστό-
ρημα θᾶχη καμὰ διακοσμίαν σελίδες τυπωμένο. Μὰ δὲ
θέλω νὰ κουνάσω τὸν ἀναγνώστη δέν ταιριάζει καί πολὺ
γὰ ἐπιφυλλίδα ὅλο μαζὶ. Κ' εἶσι ἀφίνσι τὸ μισὸ σὰ βγῆ,
θὰ βγῆ σὲ βιβλίο μὲ τὸ πρῶτο μέρος. Ἄξαφνα ὁμοσ
ρεῖ ὁ ἀναγνώστης νὰ βρῆ καί σὸ πρῶτο ἀφτό. δηλαδή
«Στοῦ Θύμη τοῦ τριαντάφυλλα». δυὸ τρία λόγια ἢ μερικὲς
φράσεις γὰ τὸ δέφτερο μέρος. «Τὸ τριαντάφυλλο τοῦ Κο-
στῆ». Ἀφτὰ δέν τᾶλλαξε, γιατί δέν εἶναι καί πολλά.
ἔφκολα καταλαβαίνονται καὶ ὅποιος διαβάση πῶ ἔπτερα τὸ
δέφτερο μέρος, δίχως νὰ ξαναδιαβάση τὸ πρῶτο, θὰ διῆ
πᾶς καί μοναχὸ του διαβάζεται.

Δὲν τὸ πιστεύω. Δὲν τὸ πιστεύω.

Πῶς νὰ τὸ πιστέγω πὼς καὶ σήμερις ἀκόμη, μὲ τὰ χρόνια ποὺ ἔχω μαζεμένα στὴ ραχοῦλα μου, μπορούσα μέσα μου νὰ νιώσω τόσο βαριά τὸν πόνο καὶ τὴν ἀγάπη;

Θαρροῦσα πὼς εἶτανε ὄλο σιάνη πιά ἡ ζωὴ μου. Φαίνεται πὼς ἔτρεμε σπίδα μέσα της, ἀθάνατη.

Δὲν μπορῶ νὰ κοιμηθῶ. Κυλιοῦμαι στὸ κρεβδῶτι μου. Τοῦ κάκου! Πρῶτη φορά, ἕστερις ἀπὸ καμιὰ τριανταριά χρόνια, νὰ ποὺ ἄξαρνα μου ἔρχεται νὰ σηκωθῶ, νὰ πάω ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τὴ μεριά ποὺ δὲν πάτησα ἀπὸ τὰ τότες!

Δὲ φταίω γὰρ. Τί νὰ κάμω; Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ διῶ ἐκεῖνο τὸ σπιτί, ἀδύνατο νὰ περάσω μπροστὰ στὴν πόρτα ἐκεῖνη, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἦρθε τὸ δύστυχο τὸ σπιτί σὲ ξένα χέρια, τὸν καιρὸ ποὺ τὸ πουλήσανε! Νὰ βλέπω ἄλλους μέσα, ἡ καρδιά μου δὲν τὸ βαστά. Μὲ χωρατέθουνε μάλιστα οἱ φίλοι μου, ποὺ τὸ φαίρουνε καὶ κάποιες μοῦ λένε:

— «Ἐ! Θύμη, δὲν ἔρχεσαι λιγάκι κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά!»

«Ὀχι! Ἐγὼ πάω τώρα πάντοτες ἀπὸ τὴ μεριά τὴ δική μου, ποτές δὲν ἀλλάζω τὸν καθμερονό. τὸν αἰώνιο τὸν περπατῶ μου. Ἀπὸ τὸ σπιτάκι ποὺ κάθουμαι καὶ ποὺ τὸ γω γιουμένο στὴ μέση τοῦ χωριοῦ, νὰ θγαίνω τὰ πόγερμα ἢ τὸ θράδι, τὸ ἀκρογιαλὶ ἀκοιουθῶ πρὸς τὸ Νιχώρι, τραβῶ ἴσια μὲ τὸ Καλεντέρι καὶ γριζῶ — τὸ Καλεντέρι ποὺ τὴν ἀπάντησα σήμερα!

Ποτέ μου πιά δὲν πῆγα παρῆκει ἀπὸ τὴ σκάλα τοῦ βαποριοῦ, πρὸς τὸ Μπουγιούγκιτερε καὶ πρὸς τὰ Λιβαδάκια. ποτέ μου πιά δὲν ξαναεἶδα τὸ σπιτί, τὸ σπιτί τὸ μαρμαρένιο κοντὰ στὴ Σκάλα, τὸ σπιτί ποὺ τὴν ἀγάπησα.

Σηκώθηκα καὶ πῆγα καὶ τὸ ξαναεἶδα.

Δὲ θέλω ἀπόψε νὰ κλείσω μάτι, θέλω νὰ θυμηθῶ. Νὰ θυμηθῶ!

Ἄνοιξα τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου, σὰν τὸν κλέφτη, γιὰ νὰ θγῶ.

Πάτησα ὄξω. Σιγασιά. Τὸ χωριουδάκι μου κοιμώτανε. Τὰ μαγαζάκια τὰ ξύλινα, μὲ τὰ χαμηλά τους τὰ ταβάνια, σφαλογιὰ μαπαλωμένα τὰ ψαρδάκια, ποὺ ἀγόρασα ὄλιες σὰν εἶμονε παιδί. Ἄχ! πόσο τὸ ἀγαπῶ τὸ χωριό μου! Στάθηκα μιὰ στιγμή. Δὲν τολμοῦσα νὰ προχωρήσω.

Τέτοιος εἶμαι. Ἄξιος χρόνια καὶ χρόνια νὰ κρατῶ στὸ νοῦ μου κερρωμένη μιὰ ἰδέα, καὶ τώρα ποὺ ἤθελα, ἕστερις ἀπὸ τόσον καιρὸ, νὰ πάω ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὄρες τὸ συλλογιόμουνε καὶ μοῦ φαινότανε πὼς δὲν μπορούσα νὰ τὸ καταφέρω! Κι ὁ ἴδιος ἐγὼ, δηλαδή ὁ πεισματάρης — ἢ ὁ ἐρωτοδασανιόμενος — ἄμα τύχη καὶ χρειαιοτῆ νὰ τὴ χρειαιθῶ ἢ νὰ τὴς πῶ μιὰ καλημέρα, κρύθουμαι, γέβγω, τρέγω. σὰν τὸ λαγουδάκι. Ἀλήθεια καὶ γὰρ δὲν ἄλλαξα!

Τὸ ἔνα πόδι πῆγαινε μπροστὰ, τὸ ἄλλο δὲν ἀποκοιτοῦσα νὰ τὸ κουνήσω ἔμνησκα σὰν ἀπονεκρωμένος ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν κάμαρα τοῦ Πεταλά, σὲ σκοιτάδι τὸ κατὰδσο. Ἡ Σκάλα, δυὸ δῆματα παρῆκει. Πέρα-πέρα, σαστιομένος, θαιπωμένος, ξάνοιγα τὴ σιράτα

τῆς ἀκροθαλασσιᾶς, πρὸς τὰ Λιβαδάκια. . . ξάνοιγα τὴν ἄλλη μεριά.

Τί καρδιοχτύπια ποὺ εἶτανε κείνα!

Ἡ σιράτα ὀλόφωτη ἀπὸ τὸ φεγγάρι. Ἄστραφτε τὸ φῶς του στὸν οὐρανὸ, περικούσε τὸ Μπογάι, γλυκοχάδεβε τὰ θουνά.

Σαλέβανε τὰ κύματα καὶ τὸ κάθε κύμα λὲς κ' εἶτανε σὰ μιὰ κούνια ποὺ γανούριζε τὸ φεγγάρι σὲ βαθούλωμά του.

Καὶ νὰ τώρα ποὺ ἡ σιράτα μὲ τραβοῦσε, μὲ δύναμη τρομερή. Σὰ νὰ θωροῦσα μπροστὰ μου, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τὴν ἀγάπη τὴν ἴδια, γύρω γύρω περχυμένη, ποὺ μὲ μνηοῦσε νὰ πάω πιά καὶ νὰ λούσω τὴ ζωὴ μου στὴν ἀχιτιά της.

Κόνεπα νὰ λιγοθυμήσω, μόλις ποὺ σιάνηκα σὲ σπιτί μπροστὰ. Δὲν ξαίρω. Σὰ νὰ φύσηξε γιὰ μιὰ βοριάς δρομιοιάρης καὶ μοῦ πήρε τὴν ἀνάσα. Ἐρχονται, νὰ, ἔρχονται μαζί του, στὰ φτερά του φερμένες, ἔρχονται οἱ πρῶτες οἱ μυρωδιές, ἔρχονται τὰ τριαντάφυλλα κ' οἱ γαζίες, ἔρχονται κι ἀποναρκῶνουνε καὶ φοριῶνουνε καὶ μεθῶνε τὸν ἄερα καὶ μοῦ πνίγουνε τὴν καρδιά.

Θυμοῦμαι, θυμοῦμαι! Ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ σπιτί, ἀπὸ τὸ περιδῶλι μέσα, ἔρχονται οἱ μυρωδιές ποὺ τίς θαρροῦσα ξεμυχιμένες! Ἐκεῖ κάτω, σὲ περιδῶλι, ἔχει τριαντάφυλλα πολλά, ἔχει καὶ γαζίες. . .

Ἐφυγα θιαστικά πρὸς τὸ χωριό. Δὲν ἄντεχα πιά μου.

Καὶ σὲ γυρισμό μου, ὄσο τρέχω, μιὰ ἰδέα παρῆκει μὲ κνηγῆ. Λέω πὼς πάλε σὲ ἴδιο τὸ σπιτί κατέθηκε, πὼς ἐκεῖ κάθεται πάλε, πὼς ἐκεῖ σήμερα κοιμᾶται. . . .

Θὰ εἶτανε ἀλήθεια περιέργο, τὰ χρόνια ποὺ ἔλειπε, νὰ μὴ διῶ τὸ σπιτί οὔτε μιὰ φορά, καὶ τώρα ποὺ τὸ ξαναβλέπω, νὰ εἶναι μέσα ἡ Μέλλα σὰν καὶ πρῶτα!

Ἄχ! Θύμη, Θύμη μου καημένη!

Πὼς δὲν κλαῖς; Πὼς δὲ φωνάζεις; Πὼς δὲ χτυπᾶς τὸ κεφάλι σου σὲ γιουδάρι; Πὼς δὲ δέρεσαι μέρα νύχτα; Πὼς δὲν ἀπελπίζεσαι πιά;

Τί φρίκη, φτάνει κανεὶς νὰ συλλογιτοῖ τέτοιον πρῶμα!

Τὰπομοσήμερο ξαπλώνεσαι μιὰ ὥρα, χουζουρθεῖς, ἐνπνᾶς, θάζεις τὸ χέρι σου στὴν ἰδέη τοῦ γελεκιού σου. τραβᾶς τὸ ρολόι σου, κοιτάξεις.

— «Μπά; λὲς πέρασε μιὰ ὥρα μονάχα. Πολὶ δὲν εἶναι».

Ὡς τόσο ρίχνεσαι στὴ δουλειά σου φαίνεται πὼς ἄργησες, πὼς χασομέρησες. Κάθεσαι, γράφεις μάνι μάνι τὰρθρονδάκι σου, τὸ τελειώνεις, ἀνεβαίνει ὁ τυπογράφος, τοῦ τὸ δίνεις. ἄθριο τὸ διαβάξει ὁ κόσμος στὴ φημερίδα. Δόξα νᾶχη ὁ Θεός. Νὰ ποὺ τὸ κατάφερεις καὶ τοῦτο. Τεμπέλιασες, χασομοθήκησες μιὰ ὥρα καιρὸ. ἕστερις, ἀμέσως, ξεκοῦρῆσαι καὶ γιὰ μιὰ ὥρα τὸ τέλειωσες. Γεῖά σου! Πόσο μου ἄρετρα τᾶχω ἄτοι γραμμένα! Μιὰ κ' ἔγινε, τί σημαίνει ποὺ πέσασε μιὰ ὥρα; Ὅλα καλά. Μιὰ ὥρα τίποτα δὲν εἶναι.

Ἡ ὥρα μάλιστα ποὺ δὲν εἶναι τίποτα, εἶναι δὴ σου ἡ ζωὴ. Καλέ, διές τινε πὼς τρέχει, μιὰ ὥρα κατόπι ἀπὸ τὴν ἄλλη! Γιὰ τραβῆξε πάλε τὸ ρολόι σου. Κοίταξέ το πάλε. Πέρασε ἀκόμα μιὰ ὥρα, πέρασε δέφτερη, πέρασε τρίτη. Πέρασε, πέρασε πιά κ' ἡ

μέρα. Ἡ ὥρα ἢ μικροῦτοικὴ ἐπεινὴ μεγαλώνει καὶ πάει, γίνεται βδομάδα, γίνεται μήνας, γίνεται χρονιά. Ἡ ὥρα ἢ ἀσημαντὴ σου, ἢ γληγοροπερσάτητη, νῆ, ἢ ὥρα πὸν τίποτα δὲν εἶτανε στήν ἀρχή, κοιτάζε, κοιτάζε πῶς ἔγινε πιά ζωὴ ἀλάκαιρη.

Πές μου τώρα ὅμως, σὲ παρακαλῶ, καὶ κάτω ἄλλο. Ἡ ὥρα περῶν ἔρχεται ἄλλη. Μὰ πέρασε ἡ ζωὴ σου. Μπᾶς καὶ θὰ σοῦ ξανάρθῃ; Τᾶρθρο σου τὸ καθεμερῖνὸ πρόφτασε νὰ τὸ κάμῃς, ἂν καὶ σὲ πῆρε ὁ ἔπνος μιὰ ὥρα. Τῆ ζωὴ σου μπορεῖς ὅμως νὰ τὴν κάμῃς ὅπως θῆς; Μπορεῖς ἄξαρνα νὰ τὴν ξανακάμῃς, μπορεῖς νὰ τὴν ξαναφτεριάσῃς, ἀφοῦ πέρασε πιά, μπορεῖς μὲ κλάματα καὶ μὲ δαρυσοὺς καὶ μὲ φωνὲς νὰ τὴ φέρῃς πίσω, νὰ τῆς κραῖξῃς νὰ σὲ λυπηθῇ, νὰ μὴ σ' ἀφήσῃ μόνο κι ὠρφανεμένο;

Δὲν μπορεῖς, καὶ τοῦτο ἴσια ἴσια εἶναι σωστὴ ἀπελπισιά. Καὶ νὰ θέλῃς, δὲν μπορεῖς!

Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ προφτάσῃς. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ σκαρώσῃς τᾶρθρο σου μὲ τρόπο πὸν νὰ βγῆ τὴν ἄλλη μέρα. Δηλαδή, ἂν κρέμεται σὲ σένα τέτοιο πρᾶμα, δηλαδή, νὰ τὰ θυγάλλῃς πέρα. Καὶ δὲν κρέμεται πάντοτε σὲ σένα, μήτε νὰ δουλέψῃς, μήτε νὰγαπήσῃς κατὰ πῶς σοῦ στέργει, κατὰ πῶς τῶθαλες εὐὸ μὲ τὸ νοῦ σου. Νὰ δουλέψῃς, νὰγαπήσῃς! Ἀμέ, τί ἄλλο λὲς νὰ εἶναι ἡ ζωὴ; Κ' ἔτσι πάει πὸν πάει τώρα ἡ δική μου, ἀφοῦ κανένα ἐγὼ ἀπὸ τὰ δυὸ δὲν κατάρρα, μήτε δουλειά, μήτε ἀγάπη.

Ὅσοι περᾶσανε καὶ τὰ μεσάνυχτα. Τόντις ἀπορῶ πῶς τὸ κατορθῶνω καὶ συλλογιούμαι καὶ γράφω, τώρα πὸν γύοισα στήν κάμερή μου, τώρα πὸν νιώθω, τώρα πὸν τὸ φαίρω πῶς καταστάλαξε ἡ νιότη μου δὴ μέσα σὲ κείνο τὸ σπίτι, τὸ μαρμάρινο, — ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά!

Κι ἂν ἔχῃς στάλα πονεσιᾶς μέσ' τὴν καρδοῦλα σου
Λυπήσομε καὶ δόστηνε σὲ χεῖλῃ διψασμένα,
Σὰ λουλούδο νάναστηθῶ μὲ τὴ δροσοῦλα σου (1).

Σὰ νὰ τὴν ἀκούω ἀκόμη καὶ τώρα, σὸ σκοτάδι μέσα, τὴ γλυκόβροχη, ἄχ! τὴν ἀγαπημένη τὴ φωνὴ τοῦ δύστηνου τοῦ Νέρη, τοῦ Κωσιτῆ μου, διὰν καθότανε καὶ μοῦ ἔλεγε ἀρτούς μου τοὺς στίγους μὲ τὸση ἀγάπη, μὲ τόσο πόνο, πὸν θὰ τραγισῇ, θαρρῶ, ἢ καρδιά μου, μόνο πὸν τὸ θυμοῦμαι! Ὁ κακόμοιρος ὁ Νέρης! Ἀκούω τὴ φωνὴ του, καὶ τὴν ἴδια ὥρα μοῦ φαίνεται σὰ νὰκούω φουχιτὲς φουχιτὲς τὸ χᾶμα νὰ πέφτῃ ἀπάνω σὸ μῆμα του. Φρέκη μὲ πᾶνει πὸν συλλογίστηκα τώρα, τὴ νύχτα, τὸ θάνατό του κι ἀγριέδουμαι. Κι ὥστόσο, σὶθ βαθεῖα τῆς νύχτας τὴν ἡσυχάδα, σὰ νὰ φτερουγιάξῃ τριγύρω μου ἡ φωνὴ του καὶ σὰ νὰ μοῦ λὲξῇ χαρούμενα, δυνατὰ καὶ γελοστά, μὲ τὸ ἴδιο ἔφος πὸν συνήθιζε σὶθν κουβέντα.

— Ἐσένα, ἐσένα, Θύμη, λυπήσον. Τί μὲ λυπᾶσαι μένα; Ἐγὼ ἀγάπησα, ἐγὼ ἀγαπήθηκα!»

Σωστὰ μοῦ τὸ εἶπε, κακόμοιρη εὐὸ καὶ καλόμοιρη ψυχὴ! Τί νὰ σὲ λυπᾶμαι, Κωσιτῆ μου; Ἐσὺ πέθανες. Πέθανες τριάντα χρονῶ παλληκάρι. Μήπως ὅμως ἐγὼ ἔζησα; Τριάντα χρονῶ εἶμονε καὶ γώ, τότες, ἀδέρφι μου. Τριάντα! Μὰ θάξε τὸ χέρι σὶθν τζεπούλα τοῦ γελειοῦ σου, τραβᾶ τὸ ρολοῖ σου

καὶ κοιτάζε τὴν ὥρα. Περνοῦνε ἄλλα τριάντα. Καὶ τί νὰ τὶς κάμω τώρα τὶς δυὸ μου τὶς τριανταριές; Νὰ κλαῖω καὶ πλῆε νὰ κλαῖω τὰ νιάτα μου!

Κατέβα καὶ περπάτησε, Νερσίδα, μέσ' τὸ σκοτῆ,
Καὶ μίλησέ μου, νὰ θαρρῶ πῶς ἀναστήθηκα,
Πές μου τὰ λόγια τὰ γλυκὰ πὸν πρωτολέει ἡ νύθη,
Κι ἂς ἀποδάνω, ἀκούοντας πῶς ἀγαπήθηκα.

Νὰ στίχοι! Ἄχ, τί πονεμένα, τί χαιδεμένα, τί ζωντονα ἢ φωνὴ σου ἢ πεθαμένη μοῦ τὸ τραγουδοῦσε τὸ τραγοῦδι σου ἐκεῖνο!

Εἶμαι γελοῖος. Ξυπνὸς εἶλη τὴ νύχτα κι ἀπὸ τὸ πρῶο σὸ παρᾶθρο μου, καρτέρι. Τί προσμένω; Νὰ περᾶσῃ; Μὰ μπορεῖ καὶ νὰ τραβῆξῃ ἴσια πρὸς τὰ λιβαδάκια. Δὲν ἔφυγε βέβαια. Μὲ τὸ κανοκιάλι μου βλέπω ἴσια μὲ τὴ Σκάλα καὶ δὲν μπαίνει ἄθρωπος σὸ βαποράκι πὸν νὰ μὴν τὸν πάρῃ τὸ μάτι μου. Ἄν κάθεται τὸ λοιπὸν ἀπὸ τὴ δική μου τὴ μεριά, ὅποι κι ἂν εἶναι, θὰ φανῇ. Ἄν κάθεται ἀπὸ τὴν ἄλληνη τῆμεριά, — τὴ δική της, — θάσθῃ σὸ παῖδοι μὲ τὶς φιληνάδες της, Ἐξὸν ἂν πῆγε πάλε σὶς ξένες προσβεῖε; ἐκεῖ κάτω...

ἴσως κιάλας τὴν ξαναδιῶ τὰτόρραδο σὶθν περῶπατο, σὰν καὶ χιτὲς, πρὸς τὸ Καλεντέρι...

Καὶ τί τάχα; Παράξενο εἶναι νὰ θέλω νὰ τὴν ἀνταυῶσω; Ἡ ἀγάπη της μοῦ ἔφαγε τὴ ζωὴ, χωρὶς μήτε νὰ φαίρω γιὰ καὶ γιὰ ποῖο λόγο μὲ παρᾶτησε, γιὰ καὶ νὰ ποῖο λόγο δὲ μὲ θέλησε. Βέβαιο εἶναι πῶς δὲ θὰ ξαναρχίσουμε τὶς περασμένες μας τὶς ἀγάπες. Μὰ τί περιεργὸ νὰ γυρέσω νὰ μάθω καὶ τὸ λόγο γιὰ καὶ μ' ἀγάπησε;

Μεσημέρι. Στὶς πεντέμισι θὰ πάω. Σὰ νὰ τὸ νιώθω μέσα μου πῶς θὰ πᾶ καὶ κείνη. Τέτοια ὥρα θὰ ἡσυχάζῃ. Κουρασμένη θὰ εἶναι ἡ Μέλλα ἢ κακόμοιρη. Τόσα γρόνια πὸν κάθεται ὄξω σὶθ Ἀύση, σὶθ κοβὰ τὰ μέρη, θὰ τὶς ξεουνήθισε τὶς δικές μας τὶς κάγκες ἐδῶ. Ἀὲς καὶ πέφτει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ σὰ λιανουλὸ. σὰ μαλακὸ μπαμπάκι πὸν σὲ κοπιουλῶνει, πὸν δὲ σ' ἀφίνει γέρι νὰ κουνήσῃς. σὶθνα πῖνοῖξῃς, πὸν πὸν ἀποναικῶνει κάθε λογισμὸ σὶθ κεφάλι. Σώπασε ἢ γίς. Φύλλον μουρμουρητὸ, πονλιοῦ κελιάδιμα δὲν ἀκούγεται.

Φοβήθηκα. Μὲ τῶκαωσε ὁ ἔπνος ὁ κατεργάρης καὶ τῶμαξα μπᾶς καὶ πέρασε ἡ ὥρα. Οἱ ὥρες περνοῦνε τόσο ἔφριολα! Ὁχι. Ἐχομε ἀκόμη καιρὸ. Κοιμᾶται ὁ δλος ὁ κόσμος σὸ χωριό.

Ἄχ! τί ὄνειρο εἶτανε κείνο πὸν εἶδα! Φαρμακμένο ἀντάμα καὶ γλυκὸ! Τὴ γλῦκα του τὴ νιώθω ἀκόμη σὶθ φιλιοκάρδια μου τριγύρω.

Ἐτανε τότες, σὶθ χρόνια τῆς ἀγάπης μου τὰ δεξασμένα, ἔταν εἶμονε νιός, διὰν ἐρχόμουνε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τελειώκοιτος ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον, μὲ τὸ δίπλωμά μου, καὶ γύριζα σὶθν πατρίδα. νὰ βροῦ δουλειά, καὶ χίλιες ἐλπίδες ὀρημητικὰ λὲς κι ἀνασηκῶνανε τὴ ζωὴ μου, νὰ τὴν ἀνεβάσουνε ἴσια μὲ τὰ οὐράνια.

Ὁ καταραμένος ὁ Γληγόρης πὸν θρέθησε τότες σὶθ ὄρθρο μου κι ἀρτός! Ἄντις νὰ μᾶω σὲ κανένα κατάστημα νὰ κερδίσω παρᾶδες φρόνιμα, νὰ γίνω καὶ γὼ καμιά μέρα τραπεζίτης, μ' ἀρπάζει ὁ Γληγόρης καὶ δὲς του γράφε ἄρρα, τελειώκοιτε, σὶθ φη-

(1) Στίχοι παρμένον ἀπὸ τὴν ὠραία Πατινάδα τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη. Τὸ ἴδιο καὶ παρακάτω.

μερίδα πὸν θράζει τοῦ λόγου του. Ποῦ νὰ τὸ καταλάβω πὼς τὸ κατὰ μου γύρεθε; Θαρροῦσα δηλαδή πὼς με τῆ φημερίδα τοῦ Γληγόρη θάλλάξω τὸν κόσμο, πὼς τουλάχιστο κάτι θὰ κάμω, ἀφοῦ εἶτανε καὶ στὴν Πόλη, ἔπουν τίποτα δὲν ὑπάρχει, πὸν δὲν ἔχουμε καὶ μιὰ φημερίδα τῆς ἀθροιαῖας, στὴν Πόλη, ἔπουν καὶ σήμερις ἀκόμη δὲν τὸ νιώθουνε τί θὰ πῆ δημοσιογραφία, τί θὰ πῆ τέχνη, τί θὰ πῆ... Νά, τί τὴ ρωτῆς; κοιτάζα τὸ Μπογάζι, κοιτάζα τὴ θάλασσα καὶ τὰ νησιά, κοιτάζα τὸν οὐρανὸ πὸν στὸ φῶς του ομίγει Ἀσία κ' Ἑβρώπη, κοιτάζα τὸ θέαμα τῆς ζωῆς μας τὸ μοναδικό, σὰν πὸν τὸ κοιτάζω τώρα, κ' ἔλεγα μέσα μου, ἔπως καὶ τώρα τὸ λέω.

— «Εἶναι βουδὸς ὁ οὐρανὸς μας, ἡ θάλασσά μας βουδή, βουδὰ τὰ νησιά μας καὶ τὰ χωριά τοῦ Μπογάσιου. Δὲν ἦρθε ποιτὴς ποιητῆς, ἀγάπη ποιτὴς δὲν ἦρθε, δὲν ἦρθε δόξα νὰ δώσῃ ὄνομα σὲ κάθε τόπο, νὰ καθιερώσῃ τὸ κῆμα, τὸ βουνὸ καὶ τὸ λαγκάδι. Στὴν Ἑλλάδα, ἔπουν κ' ἂν πῆς, σὲ γλυκοχαιρεῖ κ' ἕνα ὄνομα περιφάνη, ἀπὸ ιδέες θροεμένο. Καὶ δὲ σοῦ μιλῶ μόνο γιὰ τὰρχαῖα μας τὰ ὀνόματα, γιὰ τὸν Ἰλισσό, γιὰ τὴν Ἀθήνα, γιὰ τὸν Κολωνό, μὰ καὶ γιὰ τὰ δικά μας, γιὰ τὰ σημερινά μας ἀφτά. Ἡ Ζάκυνθος ἔχει τὸ Σολομό, ἡ Ἁγία Μάρθα τὸ Βαλαωρίτη, Μπαίρωντα σοῦ φωνάζει τὸ Μεσολόγγι. Ἐδῶ δὲ φάνηκε ποιτὴς μῆτε ξένος ποιητῆς! Ὄνομά ἔχει μοναχὰ ἡ ξερὴ μας ἡ Πόλη, ὄνομα κεραιμένο ἀπὸ σφαγές, ἀπὸ δάκρυα καὶ ἀπὸ αἷμα. Ἱστορία δὲ μᾶς λείπει. Τὴν ποίηση ἔμωσ δὲν ἀπολάναμε ἀκόμη, πὸν ἔρχεται καὶ ζωντανέθει τὴν ἱστορία».

Τέτοια συλλογιόμουνε καὶ συλλογιόμουναι. Μὰ τότες ἤθελα, σιτοὺς ἐφτά μας τοὺς λόφους ἀπάνω, νὰ χύσω τὴν ποίηση ὅλη τῆς καρδιάς μου. Τότες γνώρισα καὶ τὴ Μέλλα. Ἀκόμη καὶ τώρα, σὰ νὰ τὸ νιώθω πὼς δὲν πέθανε. Ποίηση καὶ ἀγάπη, μὰ στῆς ψυχῆς μου τὰπόδαθα. Νὰ θυγῶνε ἔξω, τίποτα! Τὸ σῶμα μου μάχημα, ἡ πέττα μου μολέβι. Νά!... μὲ χαντάκωσε ἀφτό μου τὸ κακό, πὸν πάντα μέσα μου τῶχο. Ἀφτό μ' ἔκαμε τόσες φορὲς νὰ θυμῶνω μὲ τὸν ἑαφτό μου. Δειλὸς δὲν εἶμαι στὴ δουλειὰ καὶ στὸν πόνο, Μέρες καὶ νύχτες ἀλάκταιρες κἀθουμαι καὶ τρώγονται καὶ ἀπελιζόμουναι καὶ δὲ μὲ μέλει γιὰ τὸν καμῶ, δὲν προσπαθῶ νὰληρημονήσω, δὲν κοιτάζω ἂν εἶναι περισσότερο ἢ ὄχι, λαγιάρα δὲν ἔχω γιὰ παρηγοριές, ἡ πέττα μου δὲ φοβάται τοῦ πόνου τὴ νυχιά. Μὰ φοβητοιάρης καὶ ντροπαλὸς μὲ τὸ παραπάνω, σὰν εἶναι νὰ φανερωθῶ καὶ σιτοὺς ἄλλους. Ἡ μέσα ἡ ἐνέργεια μεγάλη. Μοῦ ἔλειψε πάντα ἡ δῆσ ἡ ἐνέργεια, ἡ μόνη ἐνέργεια πὸν κατορθώνει τὰ ἱερά τὰ πράματα, τὴν ποίηση καὶ τὴν ἀγάπη.

Ἀλήθεια εἶναι πὸν τότες, σὰν τὴ γνώρισα τὴ Μέλλα, σὰν πῆγαινα σπῆτι τους, σὰ μὲ κελνοῦσανε στὰρχονικὸ τους, δὲν μποροῦσα νάχω καὶ πολὺ θάρρος. Εἴπουνε μικρῆς φαιελιῆς παιδί καὶ μὲ τοὺς δύο μου παράδες, ἂν τὸ κατάφερα κάπως νὰ ντύνομαι παστοκοῦτοικα, καὶ μάλιστα νὰ φέρω τὰ ποικάμισά μου ἀπὸ τὸ Παρίσι. — ὁ πρῶτος φημεριδογράφος πὸν φόρεσε παστοκὸ ποικάμισο στὴν Πόλη θὰ εἶμαι γώ, — τὸ κάτω κάτω τί μποροῦσα νὰ εἶμαι καὶ τί νὰ φαντάζω μπροστὰ σιτοὺς γονιοὺς τῆς ἐκείνης, πὸν εἶτανε πλοῦσιοι καὶ μεγάλοι, πὸν βλέπτανε, στὸ Σταθροδρόμῳ τὸ χειμῶνα, τὸ καλοκαίρι στὰ Θεραπειά, μὲ τις ξένες προσεβίτες, καὶ πὸν τὸ εἶχανε δά

καὶ κάμποσο καμῶρι; Ὁ πατέρας τῆς, μοῦ φαίνεται πὼς τὸν ἔχω καὶ τώρα στὰ μάτια μου μπροστὰ, μὲ τὰ μαλλιά του ἴσπρα, μὲ τὸν ὀρθὸ του τὸν κολλάρο καὶ μὲ τὰψηλό του τὸ καπέλλο, μὲ τὸ ἔφος του τὸ καταδεχτικὸ καὶ τὸ περιφάνη, σὰν κατέβαινε ἀπὸ τὸ βαπόρι καὶ πῆγαινε πρὸς τὸ σπῆτι του, ὡς κ' ἡ περπατησιὰ του σοῦ ἔλεγε. — Εἶμαι γὼ καὶ σὰν καὶ μένα δὲν εἶναι κανέναν ἄλλος ἐδῶ. Διέστε με καλά' ἐγὼ εἶμαι ὁ πρῶτος».

Μόλις τὸ πῆσιθα, μόλις ἴδθα μὲ τὸ νοῦ μου πὼς μποροῦσε νὰ γίνῃ τέτοια παντοειά. Κι ὡστόσο τὴν ἀγάπησα.

Τὴν ἀγάπησα γιὰ τὴ χάρη, γιὰ τὴν ἀφέλεια, γιὰ τὴν καλοσύνη τῆς. Ὅχι θέβαινα! στὰ σιήθια τῆς τὰπαλὰ δὲ φώλιαζε περιφάνεια, κακία δὲ φώλιαζε καμιά. Ἐμοιαζε ἡ καρδοῦλα τῆς σὰν πουλάκι μικρὸ καὶ νιογέννητο, πουλάκι τόσο μικρὸ, πὸν λὲς καὶ δὲν τὸβλεπες. κάπου κάπου ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς ἔβγαινε μιὰ φωνίτσα, πὸν ψιθῆριζε δνὸ τρία λόγια, σὰν πρῶτο τῆς κελιάθημα. Καὶ κρυβότανε ἀμέσως τὸ πουλάκι στὸ δέντρο τοῦ μέσα θατιά.

Δειλὴ ἄχ! καὶ ντροπαλὴ σὰν καὶ μένα ἡ Μέλλα. Σὰν καὶ μένα περιφάνη, ἀφοῦ περιφάνεια τὸ λέει ὁ κόσμος, μὰ ἐκεῖνη τῶκανε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ βασιστῆ μέσα τῆς καὶ νὰ μὴ δειχῆ τοῦ καθενὸς δι,τι ἔπρεπε νὰ μείνῃ μυστικὸ, γιὰτι ντρέπεται νιόλας ἡ ψυχὴ καὶ δὲν τῆς ἀρέσει, ἄξαφνα οἱ ἄλλοι νὰδιαφοροῦνε ἢ νὰ γελοῦνε, διαν ἐκεῖνη μῆτε ἀδιαφορεῖ μῆτε γελῆ.

Μόλις γνωριστήκαμε, μόλις κουβεντιόσαμε δνὸ τρεῖς φορὲς μαζί, καὶ τὸ κατάλαβα, δίχως ποιτὴς κανέναν νὰ μοῦ τὴν ἀλλάξῃ τὴν ιδέα μου, — ἂν καὶ γνώρισανε ἀλλιῶς τὰ πράματα, — τὸ κατάλαβα πὼς κάτι θὰ εἶχε ἡ Μέλλα γιὰ μένα. Ὅχι πὼς μοῦ εἶπε τίποτις, ὄχι πὼς τῆς εἶπα τίποτις ἐγὼ. Μὰ εἶναι κάτι ἀσίμματα, κάτι ἀπαρτηθήματα καὶ ἀλλάγητα περιουτικὰ, πὸν σοῦ φανερώουνε τὴν ἀλήθεια. Ἐνα χαμόγελο, ἕνας λόγος, μιὰ ματιὰ ἔχονε τὸ νόημά τους γιὰ κείνους πὸν κρυφιστρέμει μέσα τους ἡ ἀγάπη, πὸν τρέμοντας μιλά τὴν ἴδια μιλιὰ πὸν ἔχει κ' ἕνα χαμόγελο τρεμάμενο. Ἐπειτα, εἶτανε ἀδύνατο κίόλας ἡ Μέλλα νὰ μὴν τὸ διῆ, ὄσο ἀδῶα, ὄσο ἀνήξαιρη καὶ ἂν εἶτανε, πὼς ἐγὼ τὴν ἀγαποῦσα. Νά, πὼς νὰ σοῦ τὸ παραστήσω, νὰ μὴ θαρῆς πὼς ἀπαρχῆς χαμένα τὰ εἶχα; Τί τὰ θές; Ἀπὸ τὸ πρόσωπό τῆς, ἀπὸ τὸ φέρομό τῆς ἀποφανότανε ἡ χαρὰ, γλυκοφεγγῆ χαρὰ καὶ οἰγανή, κάθε φορὰ πὸν τῆς κουβεντιάζα. Τῆς ἔρεξε νὰ εἶμαι μαζί τῆς. Κάποτες μάλιστα μοῦ τὸ μολογείσε ἄβελαι μ' ἕνα δνὸ λόγια. Τὸ πουλάκι τὸ θαθιοκρυμμένο στὰ σωθικὰ τῆς, λὲς καὶ ἀνέβαινε, λὲς καὶ τραγοῦδοῦσε πὸν καὶ πὸν στὰ γελιάκια τῆς ἀπάγω.

Τέτοια μοῦ τὴν ἔδειξε καὶ τὸνερό μου ἐκεῖνο.

Δὲν εἶτανε ὄνειρο! Νά, ἴσπουσα μὲ τὰφτιά μου, τὰ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, τὰ μισά!

Εἴχανε χορὸ ἐκεῖνη τὴ θροαειὰ στὰρχονικὸ τους τὸ πύλατι. Καλεσμένη πιά ἡ παρέα ὅλη, καὶ τί παρέα; πρὸσβηδες, κόντηδες, διπλωμάτες, πριγκηπέσους, μπωκέρηδες, χορσιανοὶ πιά κ' ἐβραῖοι, τσιτσιμέηδες καὶ λιμοκοντόχοι. Ἀναμμένα τὰ φάσια, τὰ σαλόνια ὅλα τους ἀνοιχτὰ καὶ ὄδοτον βάλοια καὶ πόλλες καὶ κεντρίλλες. Ἐννοεῖται, χόρεθε ἡ Μέλλα περισσότερο ἀπ' ὅλες τις ἄλλες. Κορίτσι τοῦ σπιτιοῦ,

ἔπρεπε νὰ τρέχει, νὰ φροντίζῃ πιά γιὰ ἄλους, νὰ φιλέθῃ τὸν καθένα κι ἀπὸ ἓνα χορὸ.

Τὴν ἔβλεπα χαρούμενη καὶ γελαστί νὰ περᾷ μπροστά μου καὶ νὰ γλυτοῦρᾷ στὰ σανίδια τὰ λουτροῦτα. Κάπου κάπου, οὐ στεκόμουνε παράμερα ἢ σὰ χόρεβα ὁ ἴδιος, κοίταζε ἢ Μέλλα καμιά φορὰ, διὰν περνοῦσε πλάγι μου, τί γινόμουνε τάχα. Τί γινόμουνε; Τρελὰ τὴν ἀγαποῦσα, μὲ μιὰ δύναμη καὶ μ' ἔναν πόνο πὸν δὲν τὸν ἤξαιρά ἴοια μὲ κείνο τὸ χορὸ. Μὴ νομίζῃς, δὲ θύμωνα μὲ τὴ Μέλλα. Τὸ καμμένο τὸ παιδί! Παράξενο δὲν εἶτανε νὰ τῆς ἀρέσῃ ὁ χορὸς. Ἐπειτα, ἢ Μέλλα, καὶ στὴ διασκέδαση τῆς ἀπάνω, εἶχε στὰ ματάκια τῆς, εἶχε στὸ πρόσωπό τῆς κλίτις τόσο ἀδῶ, ἦσυχο καὶ σιγανό, πὸν μοῦ φαινότανε ἀκόμη ἁμωφότερη, ἀκόμη πιδ δική μου παρὰ ποιές. Δὲ ζούλεθα. Μὰ μοῦ κατέβηκε σκελέτι ἀπαρηγόρητο. Δικὴ μου! Τῶνιωθα, καί, μὲ τὴν ψυχὴ μου ἴδνωθα πὸς εἶμαστε κἀμωμένοι καὶ πλασμένοι νάγαληθοῦμε, κι ὥσπῃ τὸ καταλάβαινα θεοφάνερα ἐκεῖνη τὴ στιγμή, πὸς δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ δική μου. Τί λογάριαζα ἐγὼ μέσα σ' ἄλους ἀφτοὺς ἐκεῖ τοὺς κόντηδες καὶ τοὺς μαρκέζους; Μικρὸς δημοσιογράφος στὴν Πόλη. — καὶ τίποτις ἄλλο.

Τόσος καμνός, τόση θλίψη ἀξάφνα μὲ πλάκωσε, πὸν κόντησα νὰ κλάψω. Βαστοῦσα τὰ δάκρυα δυνατὰ στὰ δλέγαρά μου μὴν τύχη καὶ μοῦ πνιγοῦνε τὰ μάτια. Τὴν εἶχα καὶ γὼ καλεσμένη γιὰ ἓνα βάλοι. Πῆγα σιμά τῆς. Τὴν κοίταξα κ' εἶτανε ὀλόγιομο λατρεία τὸ κοίταγμα μου. Τὸ γνώρισε ἄραγες ἀπὸ τὴν ὄψη μου, ἢ βουσκασθήκανε τὰ μάτια μου ξαφνικὰ καὶ μὲ λυπήθηκε, οὐ ζύγωσα καὶ τῆς εἶπα τῆς Μέλλας παραπονεμένα κι ἀγάλια γάλια.

— «Ἐμένα πιά θὰ μὲ ξεχάσατε!».

Δὲν ξαίρω τί κατάλαβε, τί δὲν κατάλαβε. Μὰ γνρίζει καὶ μοῦ λέει μὲ μιὰ φωνὴ πὸν τὴ θυμοῦμαι ἀκόμη καὶ πὸν θαρρῶ πὸς θὰ λιγοθυμήσω ἀκούοντάς τινε, ἢ Μέλλα, μὲ μιὰ καισοῦνη, πὸν μοῦ φάνηκε πὸς ξεψυχοῦσα, μοῦ λέει:

— «Ἐσᾶς, μπορῶ νὰ σᾶς ξεχάσω;»

Τὴν ἴδια τὴ στιγμή βρόδθηκε πλάγι τῆς ὁ πατέρας τῆς καὶ τῆς ἔγνεψε. Μὲ τὸ γνέψιμό του ἐκεῖνο τῆς ἔδινε νὰ καταλάβῃ δηλαδὴ, πὸς νὰ μὴν κάθεται νὰ χασομερᾷ καὶ κουβεντιάζῃ μὲ τοὺς φίλους τοῦ σπιτιοῦ, τοὺς σονηθισμένους, τοὺς τιποτένιους, τοὺς φημεριδογράφους, παρὰ νὰ περιποίεται τοὺς ἄλλους, τοὺς μαρκέζους, καὶ νὰ προσέχῃ...

Καὶ μόλις πὸν τῆς ἔγνεψε ὁ πατέρας, βλέπω τὴν ὄσινειρό μου, πὸς ἓνας κόντες τὴν ἀρπάζει καὶ τὴν χορέθει καὶ γοργὰ γοργὰ τὴν παρασέρνει, καὶ ζαλισημένη σὴν πὸν εἶτανε, σαστισμένη, ἀδύναμη, δακρυόπνιγη, μισοζώντανη, τὴν τραβᾷ, καὶ χορέθοντας ὀλοένα, κατεβαίνει τὶς σκάλες μαζί τῆς, πετιέται μαζί τῆς ὄξω ἀπὸ τὸ σπῆτι, καὶ χορέθει καὶ χορέθει καὶ τὴ βαστᾷ καὶ τρέχει καὶ πηδᾷ ὁ ἀσυνείδητος, ἀκολοθώντας τὰ περσιγιάλια, πέρα στὴν ἀπέραντη σιγάτα τὴ σκοτεινὴ, ἐκεῖ κάτω πρὸς τὰ Λιβαδάκια, ἐκεῖ κάτω πρὸς τὴ Μάβρη Θάλασσα, ἐκεῖ κάτω πρὸς τὴν Ἐβοῶπη, ἐκεῖ κάτω πρὸς τὴν ἄλλῃ μεριά!...

Καὶ ξαναῆρθε καὶ γύρισε πίσω καὶ νὰ τινε πάλε!

Ἄχ! τί λωλὸς στοχασμὸς τὸ μυαλό μου δέρνει!

— «Ἐσᾶς μπορῶ νὰ σᾶς ξεχάσω;»

Καὶ μπορεῖ μήπως νὰ ξεχάσῃ τὰ νιάτα τῆς καὶ τὴ ζωὴ τῆς τὴν ἴδια;

Προτοῦ πεθάνουμε κ' οἱ δυὸ μας, ποῖος ξαίρει ἂν κανένας πῶθος ἀδαιοδότης δὲν τῆς κέντηρε τὴν καρδιά, νάποχαιρετήσῃ τὸ Μπογάτι, νάποχαιρετήσῃ καὶ τὰ περασμένα;

Μήπως γιὰ τοῦτο καὶ γύρισε;

Τί παραπονοῦμαι; Νά σου πὸν ξαναγιῶνω στὰ γεράματά μου. Καλὲ, τίποτα δὲν ἄλλαξε. Ὅλα τὰ ἴδια. Τὰ ἴδια νιέτρια καὶ τὸ ἴδιο τὸ καρτέρι. Γελοῖος εἶμαι κι ἀκουγέ με.

Προσμένω νὰ φτάσῃ πιά ἢ ὥρα πέντε. Ντύνονται, χτενίζονται, συβρίζονται. Σωστός λεβέντης, φίλε μου. Καὶ θγαίνει ὁ λεβέντης μὲ τὸ μπασιτουάκι του στὸ χέρι καὶ κοιτάζοντας δεξιά κι ἀριστερὰ πάει περσιπατο.

Πόσο ἀλήθεια τὸν ἀγαπᾷ τὸ δρόμο ἀφτόνε τοῦ Καλεντεριοῦ! Πόσο χρόνια τώρα τὸν ἔχω μαθημένο! Ἦσυχα ἦσυχα βαδίζω καὶ δὲ μὲ κοιτάζει ποτέ, ὄλα, τὸ καθένα στὴ θέση του, νὰ τὰ ξαναβλέπω, κατὰ πὸς τὰ ξαίρω. Κάθε γωνιά, κάθε πέτρα, κάθε δέντρο, εἶναι σὰ φίλος παλιός, πὸν μὲ καλημερίζει, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν πλάτανο στὸ σπιτάκι μου δίπλα. Οἱ ρίζες του σὰ χοιτροβάρακα φίδια φουσκώνουνε τὸ χῶμα γύρω - γύρω στὸν κορμὸ του, μὰ σὴν ἡμερα φίδια κι ἀθῶα, γιατί μοιάζει κι ὁ ἴδιος καισοῦνη γεμάτος, καὶ οὐ φαίνεται πὸς τὰ παχιά του τὰ φύλλα, τὰ γερασμένα του τὰ κλαριά, λένε τοῦ κοσμάκη. — «Ἐλάτε πιά καὶ σεῖς, οἱ φτωχοί, ἐλάτε οἱ μικροὶ ὄλοι, στὸν ἴσκιό μου λιγάκι νὰ ραχατέψετε».

Βγαίνοντας ὁμως ἀπὸ τὸ χωριοδάκι κι ἀφίνοντας πίσω μεριά τὸ καινούργιο μπαξέ πὸν μᾶς κάμανε καὶ πὸν μᾶς τὸν ἔχουνε κιόλας βαρτισμένο Δημοτικὸν Κῆπον — τὸ μπάξενά μὲ τὸ νῦ του — δὲ μοῦ ἀρέσει πολὺ τὸ πέτρινο τῆρογιάλι, τὸ ριχτίμι. σὴν πὸν τὸ λέει ὁ λαός, ὄχι πὸς ὁ κόρητος ἀπὸ τὴ Στάλα ἴοια μὲ τοῦ Μπιμπίκα τὴ Μύτη δὲν εἶναι θεῖο πρῶμα, ὄχι πὸς δὲν εἶναι ἁμωφο καὶ νῶστιμο τὸ λιμάνι μὲ τὰ βαποράκια, τὰ καίκια καὶ τὶς βαρκοῦλες καὶ κατάντικρὺ του, στὴν Ἀσία, τὸ Χονγκιὰρ σκελεσοί, μὰ ἔλα δὲ πὸν χτίσανε κεῖ πέρα στὸ ριχτίμι, παλάτια πέρα πολλά, τέσοερα πέντε δηλαδὴ, μὰ κι ἀγριὰ περιτὰ λούσσα, μάλιστα μὲ περιποῖους νοικοκυραίους, ἐπειδὴ βαριοῦμαι κάθε τόσο νὰ θγαῶ τὸ καπέλλο μου, νὰ γαιρεῶ, κι ἀκόμη πιδ πολὺ στεναχωριοῦμαι νὰ βλέπω τοὺς λιμοκοντόρους πὸν σουλατοῦρουνε καὶ ρίζγουνε ματιές δεξιά, ματιές ἀριστερὰ, καὶ τοὺς κἀμαρῶνει πιά καὶ ξεπιάζεται ἢ καλὴ κοινωνία — πὸν λέμε δῶ. — καὶ στέκονται καὶ μιλοῦνε, γά, γά, γά! καὶ κάνουνε ὁ ἓνας τοῦ ἄλλουνοῦ ἓνα σωρὸ κοπλιμέντα, φτάνει μόνο νὰ μὴ ρωτήσῃς οὔτε τὴν καλὴ κοινωνία, οὔτε τοὺς λιμοκοντόρους τί λᾶνε ἀναμεταξύ τους ἢ πὸν εἶναι, γιατί ἀόγνωστο νὰ σοῦ δόκουνε ἀπάντησι, ἀσφὺ τὸ τί λένε, οἱ ἴδιοι δὲν τὸ ξαίουνε καὶ μήτε τὸ ὑπογιάζονται σὲ τί μέρος τοῦ κόσμου θρίσκονται.

Μὲ πῶδι πιδ νλήγορο πεονῶ κι ἀνασαίνω, ἄμια φτήσω ἴοια μὲ τὸ σπῆτι τοῦ Ραζῆ, ὄπον ἀρχίζει μοναξιά(1). Τί ὄρατα πὸν εἶναι! Κάθε φορὰ πὸν

(1) Ὁ Θύμης θὰ τᾶγοιμε ἀφτά, ἐδῶ καὶ χρόνια, σὴν εἶτανε μονεῖτ' σὲ κείνο τὸ μέρος, σὴν ἔβλεπε κανεῖς ἀκόμη τὴν Πόλη καὶ τὸ Μπονάκι, πποτοῦ δηλαδὴ πιάσουν οἱ Γερμανοὶ τόσες φιλιές μὲ τὸν Τοῦρκο πὸν νὰ χτίσουνε παντοῦθε, ὡς καὶ στὰ ἦσυχα τὰ Θεραπειὰ τοῦ Θύμη, παλάτια ἴοια μὲ στρατώνες.

διαβαίνω από κεί. τὰ παιδικήρια μου θυμούμαι. Τὸ καλοκαίρι, μὲ τὸν ἥλιο, μυρίζουνε τὰ ξύλα, μυρίζουνε τὰ βρεμένα τὰ σανίδια τοῦ μπάνιου, κ' ἡ μωρονδιά τους μοῦ φαίνεται τόσο γλυκειά, τόσο φρέσκια, πὸν ἄραρῶ πὼς εἶμαι δέκα χρονῶ ἀγῶρι, πὼς πάω νὰ φαρῆφω γαρίδες ξυπόλυτος ἢ νὰ καθίσω στὴν πέτρα κοντὰ μὲ τὰ γγίσιρι καὶ μὲ τὸ γέμι.

Λίγο παρακάτω εἶναι ὁ κάβος ὁ μικρός μὲ τοὺς θράχους, πὸν ἀκόμη καὶ σὰν εἶναι μπουνάτσα, πάντα λιγὰκι μαβρίζει καὶ κυματίζει. Ἀπὸ κεί καὶ πέρα χλαίνομαι τὸν περιπατῶ μου. Στριβει ὁ δρόμος ἀκολουθώντας τὴν ἀκρογιαλιά καὶ πάει ὡς τοῦ Μπιτί καὶ τὴ Μύτη. Γυρίζω δεξιά, κατεβαίνω σὶδ Καλεντέρι, ἀναπάθουμαι μιά σιγμὴ καὶ πίσω πάλε. "Ὅταν εἶναι πολὺς κόσμος καὶ μαζώνονται τὰ καίκια καὶ τὰ τριάρια καὶ παίζει μουσική, στέκονμαι κάτ' ἑνὸς μακριά, λέω καὶ μοῦ φέρονουνε σκαμνὶ κ' ἕνα νερό, κάθουμαι, κουβεντιάζω μοναχός μου μὲ τὰ περιστερά μου. Ἀκούω τοὺς γλάρους πὸν πετοῦνε καὶ παραπονιούνται, θωρῶ τὴ θάλασσα πέρα πέρι, καὶ σὶδ γυρισμό μου, οὐρανοβάδιστα, σὰν τὸ φρόνιμο γεροντάκι, ἀληθομονώτας τὴ θάλασσα μὲ τὶς φουρτούνες της, καὶ τοὺς ἀφρούς της, ἀρσιτερά μου κοιτάζω τί σείτα, πὸν λέμε μεις, τὶς κορφούλες δηλαδὴ μὲ τὰ χορτάρια τὰ λιγοστά, μὲ τὸ μάθρο τὸ χῶμα, πὸν ἴσκιο μοῦ δίνει καὶ περπατῶ, ἀφοῦ ἐδῶ μεριά δέντρα πολλὰ δὲν ἔχουμε. ὄσω ἀπὸ δυὸ τρεῖς νιουτιές καὶ ἄλλα τόσα κυπαρίσσια, πὸν βλέποντάς τα, συλλογιόμαστε πὼς γλήγορα καὶ μένα θὰ μὲ σκεπάσῃ τὸ χῶμα τὸ μάθρο, κάτω στὴν "Ἄγια Παρασκευή, θὶαν ἀποκοιμηθῶ πιά καμιά μέρα στὸν ἴσιο ἐδῶ πὸν γεννήθηκα, ἐκεῖ μέσα, πρὸς τὸ χωριὸ πὸν πηγαίνω, στὴν ἀκρὴ τοῦ λιμανιοῦ τοῦ ἀποκλεισμένου, πὸν μοιάζει μὲ τὴ ζωὴ μου καὶ πὸν σήμερις ἀκόμη ὁ ἥλιος, σὰ χάρισμα πὸν μοῦ κάνει, μοῦ πὸ χαδέβει, σὶδ βασιλεμά του. μὲ τὶς ἀποσιαιμένες χρυσές του ἀχιτίδες.

Κατάλαβα πὼς ὁ περιπατὸς μου ὁ καθημερινός θὰ εἶναι κ' ἡ στερνὴ μου παρηγοριά. "Ἰοια μὲ τὸ θανάτο μου, τὸν ἴδιο περιπατῶ θὰ κάνω, δίχως νὰ μάθω ποτέ μου τίποτα περισσότερο ἀπ' ὅσα ξαίρω, ἀπ' ὅσα δὲν ξαίρω δηλαδὴ!

Τὴν ἀπάντησα καὶ σήμερα! . . .

Βέβαια, δὲν τὸ φαντάσθηκα, μὲ τὰ χρόνια πὸν ἔχουμε κ' οἱ δύο μας, πὼς θὰ χυθῇ στὴν ἀγκαλιά μου, ἅμα μὲ γνωρίση, πὼς θὰ τὴν πάρουνε τὰ δάκρια, πὼς θὰ πέση ἄξαφνα χάμω λιγδθυμισμυνη. Μὰ ἔλεγα δὰ τουλάχιστο μὲ τὸ νοῦ μου, πὼς θὰ τὴς ἐρῶ καὶ κάποια συγκίνηση, σὰν ἀνταμωθῇ ἄξαφνα μ' ἕναν παλιὸ της φίλο ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου, πὼς ὕστερις ἀπὸ τόσον καιρὸ, δὲ θγῆκε σὶδ ταξίδι εἶται οὐκ ἐμπόσικα ἔλεγα, ἔλεγα πὼς τώρα πιά, πὸν δὲν ἔχει τὸ πρῶμα καὶ καμιά σημασία, ἔλεγα πὼς ἕνα λόγο θὰ ὄρῃ, νὰ μοῦ πῆ, νὰ μάθω καὶ γὼ σὶδ τέλος τί τὴν πείραξα ἴσως μαθές, χωρὶς νὰ τὸ ξαίρω, καὶ μ' ἄφησε κ' ἔφυγε καὶ μ' ἀπαρηθῆκε ἡ Μέλλα, ἐκεῖ πὸν δυὸ μέρες προητέτερα εἴμεστα φίλοι καὶ μιλούσαμε καὶ θαρροῦσα μάλιστα. . . .

Τίποτα! Μῆτε μοῦ εἶπε καμιά λέξη, πὸν νὰ μοῦ δείξῃ λίγη πονεσιά, μῆτε τὸ συλλογιόθηκε νὰ μοῦ τὴν πῆ.

Τὴν εἶδα πάλε σὶδ ἴδιο μέρος.

Περάσανε εἴκοσι τέσσερις ὥρες οσωστές ἀπὸ τὴ σιγμὴ πὸν ἔχτες τὸ βράδι, ἄξαφνα, πρόβαλε προ-

στά μου καὶ κρύθηκα. Μὰ σὲ εἴκοσι τέσσερις ὥρες, σὶδ διάστημα τοῦτο, νυχτὸς καὶ μερὸς διάστημα, ποῖός εἶναι ἄξιος νὰ λογαριάσῃ πόσες μέρες καὶ πόσες νύχτες ἔζησα;

Ἐρχότανε ἀπὸ τὸ Καλεντέρι καὶ γὼ πῆγαίνα. Ὁ ἕνας κὶ ὁ ἄλλος εἶχαμε φτάσει σιτοῦ Μπιμπίκα τὴ Μύτη. Περιπατοῦσε ἀγάλια, κατὰ τὸν τρόπο της τὸ συνηθισμένο. Τὰ μάτια της πάντα κατεθασμένα, μὰ σὰ νὰ μοῦ φάνηκε πὼς τὰ μισοσήκωσε καὶ πρόσεχε. Ἀδὲς καὶ μὲ γνώρισε ἀπὸ μακριά καὶ πρόσπερε νὰ διῆ τί θὰ κάμω, θὰ τὴ χαιρετήσω, δὲ θὰ τὴ χαιρετήσω.

Κοιτοσιάθηκα. "Ἐτρεμε ἡ καρδιά μου πὸν νόμισα πὼς θὰ σπάσῃ. Παιρνω ἀπάνω μου. Σιμῶνω. Κοιτοστεκεται καὶ κείνη. Κάνω δυὸ τρία δῆματα καὶ σὲ νάπορῃ πὼς τὴ γνώρισα καὶ πὼς ζυγῶνω κοντὰ της. Τότες, ἦσυχά πολύ, μὲ καλημερίζει, πρώτη ἐκείνη μοῦ δίνει μάλιστα καὶ τὸ χέρι.

— «Ἐοεῖς εἶστε; Πόσο χαίρονται! Τί καλὰ πὸν ἀνταμωθήκαμε!»

"Ὑστερα, ἦσυχά πάντα κὶ ἀτάραχα, πιάνει καὶ μοῦ μιλά γὰ τὸν καιρὸ πὸν κάνει, γιὰ τὴ σκόνη, γιὰ τὸ λιποῦρι, γιὰ χίλια δυὸ πράματα. ἔτσι, ἀδιάφορα, μπόσικα. πὲς τὴ κὶ ἀνώφεια, δίχως νόημα κανένα. Γιὰ τὰ περασμένα τὰ χρόνια, ταιμονδιά. Σὰ νὰ μὴν εἰδωθήκαμε ποτέ μας στὰ νιάτα μας, σάματις νὰ μὴν εἶουνε ὁ Θέους ἐγὼ καὶ νὰ μὴν εἶτανε ἡ Μέλλα ἐκείνη.

Μῆτε μὲ ἤξαιρες μῆτε σὲ ἤξαιρα. Γειά σου!

Τί νὰ σοῦ πῶ; Βουδάρθηκα. Τὴν ἄκουγα, τὴν ἄφωνα πὸν λαλοῦσε, καὶ δὲν τὴς ἔκρευα. Εἴμουνε ζαλιωμένος, μὰ καὶ πετραμένος κάμποσο. Ἄμὲ, δὲν εἶχα δίκιο; Πόσες φορὲς δὲ σοῦ εἴπυε ἄξαφνα, σὶδ ταξίδι, σὶδ δρόμο ἢ καὶ σὲ κανένα σπῆτι πὸν πηγαίνει, νὰ διῆς ἕναν παλιὸ σου γνώριμο, δὲ σοῦ λέω φίλο, μὰ ἕναν εἶται πὸν συγγάζετε στὰ ἴδια σολῶνια ἢ στὴν ἴδια λέσκη θὰ γαρίης, θὰ γελῶσῃ τὸ πρόσωπό σου, θὰ πετάξῃ καὶ μιά φωνή, θὰ τοῦ σφίξῃς τὰ δυὸ του τὰ χεῖριά. Δὲ θὰ τοῦ φερόθῃς ὅπως μοῦ φερόθηκε ἡ Μέλλα, κρύα, κρύα κὶ ἀδιάφορα! Καὶ πὼς δὲν τὸ βλεπε σὰν ἦρθε καὶ μοῦ εἶπε τὸ πρῶτα λόγια, σὰν ἄκουσα τὴ φωνὴ της, τὴ φωνὴ της πὸν τόσα χρόνια πάντα θαρροῦσα καὶ τᾶστὶ μου τὴν ἄκουγε, κὶ ὡσπῶσο μὲ τᾶραξε, σὰ νᾶδγαίνα ἀπὸ τὰ βάθια τὴς ζωῆς μου, πὼς δὲν τὸ βλεπε τὸ δάκρυ πὸν ἔτοσιε στὰ ματόφινά μου καὶ πὸν μ' ἔπνυγε; Νὰ οἰζῶνυε στὰ γεράματά μας, ὅσο πὶδ νεά κὶ ἄν εἶναι ἀπὸ μένα, κ' ἡ καρδιά της νὰ μὴν τὴς πονέση, πὼς γίνεται;

Τί τὰ θές; Γεράζεις, δὲν ἀλλάζεις. Καὶ γιὰ μένα εἶναι ὡσπῶσο ἀπὸ πὸν λέω καὶ γιὰ κείνη. Μῆπως καὶ τότες δὲ μὲ παρόσερνε ἡ φαντασία μου κάθε σιγμὴ καὶ δὲ στογαζόμυνε πὼς ἕνα χαμόγελο, ἕνας λόγος, μὲ μαιτιά της εἶχανε νόημα κρυφό, πὼς καὶ δίχως λαλιά λαλοῦσε ἡ φωνὴ της μὲ τὴν ψυχὴ μου καὶ ἔνυριζα σπῆτι μου πᾶσιχαρος, σὰ μεθυωμένος, τρελός; Κάποτες πάλε, θὶαν εἶχανε θεγγέρο τὸ βράδι καὶ πῆγαίνα, πόσο δὲν τρωαννιόμυνε καὶ δὲ μοῦ πονοῦσε! "Ἦθελα ὄλο κᾶτι νὰ τὴς πῶ, κᾶτι πὸν ἐνιῶθα πὼς ἔπρεπε νὰ τὴς τὸ πῶ, πὸν μὲ βασάνιζε, καὶ δὲν τὸ κατώρθωσα. Ἰκόντεθε νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ στόμα μου, ὁ λόγος, κὶ ἀπῆς νὰ μιλήσω, τὴν κοιτάζα καὶ σῶπαίνα. Μὰ τὴν κοιτάζα στᾶλλῆθαι μὲ τόσο καμῶ, μὲ τόση ἀγάπη, πὸν εἶτανε ἀπὸ πὶδ πολύ κὶ ἀπὸ τὸ λόγο τὸν ἴδιο πὸν θὰ τὴς ἔλεγα, κὶ ἀκόμα πὶδ θερ-

νά την παρακαλούσατε τὰ μάτια μου, νὰ καταλάβῃ. Ἐκείνη μοῦ ἀποκρινότανε ἡσυχα κι ἀτάραχα γιὰ τὸν καιρὸ, γιὰ τὴ βροχὴ, γιὰ τὴ οκόνη, γιὰ χίλια δὴ πρῶματα, μπόικα κι ἀδιάφορα, καὶ δίχως νόημα, ἴσια κι ἀπαράλλαχτα, φίλε μου, ὅπως μοῦ κουβέντιασε καὶ τώρα στὸν περίπατο.

Ἄχ, τί νύχτες πὸν πέρασα τότες ! Κατέβαινα στυὸ Γλήγηρον, νὰ κάμω τῶρο μου τὸ καθεμερνὸ, μὲ τὰ γάλια πὸν εἶχα, κλειδωνόμουνε σὶὸ γραφεῖο μου, κι ἀντὶς νὰ πιάσω τὴν πέννα μου, ἔπεφτα σὶὸ τραπέζι. Ἐπάλλα τὰ χέρια, χτυποῦσα τὸ κρητάλι μου σὶὸ ξύλο, κι ἀπελιπύζομουνε κι ἀναστενάζα κι θύμωνα μαζί της, καὶ τὴν καταριόμουνε καὶ τῆς βοῦσα δυνατὰ, σὶὴ λύσσα μου ἀπάνω.

— «Πές το, πές το, γιατί τάχα δὲ μοῦ τὸ λές πρῶτα ἐσὺ, πὼς σ' ἀγαπῶ, ἀφοῦ τὸ ξαίρεις, ἀφοῦ τὸ βλέπεις, ἀφοῦ τὸ νιώθεις πὼς ἐγὼ δὲν τοῖμὸ νὰ σοῦ τὸ φωνάξω ; Γιατί καὶ καλὰ θέλεις ἀπὸ τὸ στόμα μου νὰ τᾶκούσης, κι ἄφ' ἂν προσιμένεις καὶ μὲ περγελῆς καὶ μὲ θωσανίζεις ; »

Σήμερα δὲ θυμῶνα πιὰ καὶ δὲ φωνάξω. Μὰ τὸ κατάλαβα ξάστερα πὼς ἔλεγε μου τὴ ζωὴ γελάστιακα. Θάσοεινα τότες πὼς μ' ἀγάπησε καὶ κείνη, λίγο δηλαδὴ, μὰ μὲ τὸ λίγο ἀφ' ὅτου παρηγοριόμουνε ἴσια μὲ τὰ γεράματά μου. Τώρα βλέπω πιὰ πὼς καὶ τὸ λίγο πὸν νόμιζα, εἶτανε ψέματα. Νιώθω μέσα μου καήλα πιάσξην. Ἀὐτὸ κ' ἔνα οἶδερο φλογισμένο, ἀγάλια γάλια περῶ κι ἀγγίζου τὴν καρδιά μου κι ἀποσβήνει τὰ γλῶκα λόγια πὸν ἀπάνω της εἶχε γραμμένα ἢ πρῶτη ἀνάπη.

Ὅς πον νὰ σβήσῃ κ' ἡ ἴδια ἢ καρδιά μου...

Κι ὅπως δὲν τὸ μάντεψε καὶ τότες τὸ μουσικὸ μου, εἶτοι καὶ τόσα τίποτα δὲ θὰ ματιένῃ, ἐκείνη πὸν ὕστερις ἀπὸ τὴν ἔργη μας τὴν κουβέντια, χωρὶς ὑπονοῦ καυῖα γιὰ τὸ κακὸ πὸν μοῦ ἔβανε, μοῦ εἶπε σὶὸ γοιτισμὸ.

— «Λὲ θάρηθῃτε κι ἄθροιο ; »

Μισοτρεμέι τὸ γεγγάρι πῖω ἀπὸ τὸ σουννεράκι πὸν τὸ σκεπάζει. Τὰ νερά τοῦ λιμανιοῦ, ἀργυροδολωμένα, λάμπουνε σὶὸ σκουάδι. Τὸ παραθύρι μου ἀνοιγτό. Αἶπλα ὁ πλάτανος, ὁ καλὸς ὁ πλάτανος, σιγὰ γινθούζει. Τὰ φίλλα του, τὸ ἔνα πρὸς ἄλλο, τραγουδοῦνε τὸ τραγουδάκι τους τᾶγαθὸ πέρα πέρα, σὶὸ σέτια μέσα κελιδῶ τᾶηδῶνι. Τᾶκούω ἴσια μὲ δῶ. Τί σπαραχτικὴ πὸν εἶναι ἢ φωνὴ του ! Πὼς μπορεῖ ἔνα ποιλὶ μονάχο τόση δύναμη νᾶχη, τόση ποίηση, τόσο μαγεφτικὰ, τόσο φανερὰ νὰ σοῦ ἐρημηρέβῃ τὸ παράπονο τῆς μοναξιάς καὶ τῆς ἀγάπης ; Ποιανοῦ σὶὸνα ποιῆς θὰ γάλλῃ πιὸ κηθάρια τὴν ἀγάπῃ τὴν ἀπεραντὴ καὶ τὴν ἀπεραντὴ μοναξιά τῆς γυχῆς σὶὸν ἄγνωστὸ μας τὸν τόπο, πὸν ἢ Μοῦσα δὲν τοῦ ἔδωσε ἀκόμη φωνή ;

Λαλοῦνε, λαλοῦνε τᾶηδῶνι. Καὶ τοῦ ἀθρώπου ἢ καρδιά νὰ μὴν πορῆ νὰ λαλήσῃ !

Ἄχ, τί νύχτα τρομερὴ πὸν εἶναι ἀπόψε ! Τί καλὰ πὸν εἶμουνε γέες, τὴν ἴδια ὥρα, διαν ἔλιπα, διαν ἔτιωθα πὼς ξανάνιωνα, διαν ἔτιωχα σὸν τὸν κλέβητῃ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, νὰ διῶ τὸ σπῆτι τὸ ἀγαπημένο, ἴσως καὶ κείνηρε νὰ τὴν ξαναδιῶ, ὕστερις ἀπὸ τὸν περίπατο πὸν τὴν ἀντάμωσα πρῶτη φορὰ !

Κλεισμένος, πιὰ σήμερα, χωμένος καὶ θαμμένος

γιὰ πάντα σὶὴ μεριά τὴ δική μου, δίχως ἐλπίδα, δίχως ζωὴ !

Ἄχ ! Θύμη μου καημένη, Θύμης ἔζησε; καὶ Θύμης θὰ πεθάνῃς. Ὁ κόσμος δὲ θὰ μάθῃ τὸνομά σου, τὸνομά σου δὲ θὰ τᾶφήσῃ σὶὴ δύστηνῃ τὴ χώρα ὅπου πόνεσες τὸν πόνο σου τὸν ἄρημο. Δὲ θὰ λένε κατόπι τὰ παιδιὰ μας. — «Ὁ Θύμης καθότανε δῶ, κοντὰ σὶὸν πλάτανο περπατοῦσε ὁ Θύμης κᾶθε μέρα σ' ἀφ' ὅτου μας τᾶρογοιάλι ὁ Θύμης τραβιότανε κεί κατὰ πρὸς τοὺς θράχους καὶ δακρίζανε κάποτες τὰ βλέφαρά του». Δὲ θὰ ζωντανένη τὸ λιμάνι, τὰ οἶτια δὲ θὰ ζωντανένηρε μὲ τὸν ξεροτᾶ σου, τὸ χωριὸ σου δὲ θὰ δοξάστῃ. Βουδὸς θὰπομείνη ὁ οὐρανὸς σου.

Τᾶηδῶνι ὄσω, σὶὸς κάμπους καὶ σὶὸς ραχοῦλες, κελιδῶ. Τᾶηδῶνι ἀνοίγει τὴ φωνή του.

Μὰ θὰ εἶναι κάπου κατ' ἰσὴν τὸν πλάγι πὸν τᾶκούει κι ἀναγαλλιάζει.

Ἄχ ! ἴσως νὰ τὴν ἀδίκησα.

Πῆγα πάλε σήμερα σὶὸν περίπατο. Ἀμέ, πὼς νὰ μὴν πάω; Μπᾶς καὶ δὲν τὸ ἤξαιρα ὁ ἴδιος πῶς θὰ πᾶω ;

Ἡ κακόμοιρή μου ἢ Μέλλα !

Ἐγὼ ἔχτις ἀποροῦσα καὶ μάλιστα χολόσκαρα πὸν δὲ μοῦ ξεστίμοισε λέξη γιὰ τὰ περασμένα, λέξη γιὰ τὰ χρόνια τὰ παλιά.

Μὰ τί παρᾶξενο νὰ κάνῃ πὼς δὲν τὰ θυμᾶται, νὰ προσπαθῇ κιάλας νὰ τᾶλημονήσῃ ;

Γιὰ παίνεμα δὲν εἶναι τὰ ἱστορικὰ της !

— «Ἐγὼ, μοῦ εἶπε γλυκὰ σὶὴν κουβέντια μας ἀπάνω, μπορεῖ νὰ τᾶκούσατε πὼς δὲν ἔζησα φτυχιόμνη... »

Κ' ἔτριμε κρύφιο παράπονο σὶὴ φωνή της τόσο λυπητερό, πὸν καὶ τᾶηδῶνι σὶὴ φωνή τὴ γλυκὰ της δὲν εἶχε.

Ἄχ ! καὶ πὼς νὰ μὴν ἄκουσα, πὸν λέει, ὅσα ἔπαθε ; Τᾶχω ἀκουσιὰ, καὶ θέβαια.

Στὴν ἡλικία τὴ δική μας, βοήθεια δὲν ἔπαρχει. Πέφτεις κι ἀρρωσιᾶς. Ἐρχεται ὁ γιατρός. Μπορεῖ νὰ γειάνῃς. Μὰ πὼς πῆγε τοῦ κάκου ἢ ζωὴ σου. Τίποτα ! Γιατρεμὸ δὲν ἔχει. Κανένας δὲ θὰ σὲ βοηθήσῃ, μήτε σὶὸν οὐρανὸ, μήτε σὶὴ γίς. Πρέπει νὰ κάθεσαι μόνος σου πιὰ καὶ νὰ κλαῖς, κάθε ὥρα καὶ κάθε στιγμή τὸ ἴδιο κι ὄλο τὸ ἴδιο νὰ σὺλλογῶσαι, δηλαδὴ πὼς τέλειωσε καὶ τέλειωσε, πὼς ὅ τι κι ἄν κάμῃς καὶ στοχαστῆς, εἶναι τοῦ θρόντου. Θύμωνε, δέρον. χτίπα τὰ στήθια σου, μὰ καὶ γέλα σὰ θές καὶ χόρεβε καὶ κήδα, ἢ καὶ σιρώσου ἡσυχα σὶὸ κρεβάτι σου, ἢ ἀπελιπύζου σου μ' ἀφ' ὅτου δὲν ἀλλάζει τὰ χαμένα σου τὰ χρονάκια, σοῦ εἶναι ἀδύνατο, φίλε μου, δὲ σοῦ λέω νὰ τὰ φέρῃς πῖω, πὸν κατάντησε κοινοτοπία νὰ τὸ λένε, ἀδύνατο καὶ νὰ τὰ σιάξῃς σιραβὰ εἶτανε, σιραβὰ θὰπομείνουνε σιραβωμένη γιὰ τοὺς αἰῶνες σὶὸν τόπο μέου θὰ κατεβῆ κ' ἢ ζωὴ σου.

Ὁ λόγος εἶναι νὰ μὴ σοῦ τὴν σιράβωσε κανένας ἄλλος. Σὰ φταῖς ὁ ἴδιος, τότες τουλάχιστο τί παρᾶνοιεσαι ; Δικαίωμα δὲν ἔχεις.

Ὅταν τὴν πῆρε ἀφ' ὅτου ὁ τοιπομπῆς, ὁ κόντες, — μὰ πὼς νὰ πάρῃ ἀκείνη τέτοιον ἄθροπο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ καταλάβω, — λοιπὸν διαν παντοσετήκᾶνε, γτίγανε πιὰ μαζί γιὰ τὴν Ἐβρώπη. Στὰ Παρίσια, μάτια μου. Γλέντι καὶ χουζούρι ὁ λεγάμενος. Ἐτοίμα

τὰ βροῦκε τὰ χαιροῦτανε, καὶ γιὰ τὸ ὄχι ; Ἀφοῦ ἔγινε ἡ Μέλλα κοιτέσσα, τί παραπάνω γυρέθανε οἱ γονιοὶ τῆς ; Τίθρωγε ὁ φίλος· τοῦ λέγανε καὶ γιὰ σου. Ἄπραχτο κορίτσι, ντροπαλὸ, εἰκοσι χρονῶνε, ποῦ νὰ ξαίρη, ποῦ νὰ βλέπη, ποῦ νὰ νιώσῃ ; Τῆς ἔκανε μάνι μάνι δυὸ παιδιὰ, καὶ δρόμο. Μπορεῖ ν᾿ἔκαμε κι ἄλλα δυὸ στὴ γειτονιά. Πληθυσμός ! Γυναικᾶς καὶ χαρτοπαίχτης, τᾶφερε σὸ τέλος ἔξη κ' ἕνα, τὸ κατοῖοντιοε, καὶ τρεχιδ γιὰ τὴν Ἀμέρικα, ὅπου βρῖσκεται καὶ τώρα. Τέτοιος ὁ οἶδρ κόντες.

Ἀμὲ ἡ Μέλλα πῶς ἔκαμε ; Νά, πουλήσανε τὸ σπίτι τους ἐδῶ, γιὰ ν᾿ἄξῃ γραμὴ νὰ φάῃ, ἀφτὴ καὶ τὰ παιδιὰ τῆς ! Μπᾶς καὶ δὲν τὰ ξαίρω ;

Ἡ Μέλλα γιὰ τὸν ἄντρα τῆς δὲν ἀνοίγει στόμα. Μοῦ μίλησε δυὸς σήμερα γιὰ τὰ Παρίσια, δυο περπατοῦσαμε στὴν ἀκροθαλασσιὰ καὶ κοιτᾶσαμε πότε τὰ σέττα τὰ προσινομάθρα, πότε τὰ θοννὰ τὰ ροδοβαμμένα πέρα πέρα στὴν Ἀνατολή. Μὲ χαμηλωμένα τὰ μάτια τῆς τὰ γαλανουλά, ποῦ κάποιος τὰ σηκώνει, — γαλανουλὸ τὰ λέω, γιὰ τὴν ἀφτὴ εἶναι μισὸ γαλανά, — τὰ ἴδια τῆς, ἄχ ! τὰ ματάκια, καὶ τὸ ἔργο ποῦ ἄλλαξε δὴ τῆς, ἀλήθεια ! — μὲ τὴ φωνή τῆς τὴ γλυκεῖα καὶ τὴν ἡμερη, κουβεντιάζει καὶ θυμᾶται. Σὰν πιδ ἔγγροισι, σὰν πιδ θαρροετὴ μοῦ φάνηκε στὴ δέφτερή μας τὴ συντηχιά. Ἐδῶ, λέει, ξανοίγει μὲ τᾶγέρι τοῦ Μποραζιῶ ἡ καρδιά τῆς. Ἐδῶ ξανᾶρχεται στὰ χρόνια τὰ παλιά μας.

— «Σᾶνε εἶτανε τὰ κοριτσιάκια μου μικρά, καθόμιστα χειμῶνα καλοκαίρι στὸ Παρίσι. Ἐξοχὴ δὲν εἶχανε, ὅπως ἐδῶ πρῶτα... Τὸ χειμῶνα, οἱ μικρὲς πλαγιάζανε νωρὲς. Ἐμνησια σὸ σαλονάκι μου κ' ἔγραβα, διάβαζα, ἔγραφα μὲ τὴ λάμπα μου ἀναμμένη ἀπάνω στὸ τραπέζακι τὸ στρογγυλὸ. Τὸ καλοκαίρι, τὰ κοιμῶσθαι στὴν κάμερή μου, κάτι πιδ ἀργά. Ἡ μεγάλη μου τότες ἤθελε πάντα νᾶκούῃ παραμύθια, νὰ τῆς λέω γιὰ τὴν Πόλη, γιὰ τὰ Θεραπειά...»

Κι ἄφαρνα γνωῖζει καὶ μὲ ρωτᾷ.

— «Εἶναι ἀλήθεια, κύριε Θύμη, ἀφτὸ ποῦ μοῦ εἶπανε, πῶς τόσα καὶ τόσα χρόνια ἐδῶ, ἐδῶ κῶθεσι, στὰ Θεραπειά ; Τὴν ἡμεριδὰ σας, τὸ Γληγόρη σας, τί τοὺς κάματε ; »

Τί τοὺς ἔκαμα ; Δὲν τὸ ξαίρει ; Ἀφοῦ παντρέφτηκε, δὲν πάτησα πιδ στὸ γραφεῖο, Δὲ θυγαίνει προκοπὴ μὲ τίς φημεριδὲς.

Τῆς ἀποκριθῆκα μὲ μισὸ χαμόγελο, γιὰ νὰ μὴν τῆς δεῖξω καὶ τίποτα παραπάνω ἀπὸ κείνο ποῦ ἤθελα.

— «Νά, εἶναι ἀλήθεια. Πάντα μοῦ ἄρεσε ἀφτὸς ὁ τόπος ἐδῶ. Ἐχτισα καὶ σπιτάκι. Κ' ἔτσι μοῦ ἔπευτε δύσκολο νὰ κατεβαίνω στὴν Πόλη νὰ γράφω ἄρθρα γιὰ τὸ Γληγόρη».

Σῶπασε μισὸ σιμουλά, σὰ νὰ συλλογιότανε κάτι, σὰ νὰ ξαφνιάστικε μὲ τὸ λόγο μου. Κ' ἔπειτα ξανᾶρχισε τὴν πρῶτη μας τὴν κουβέντα.

— «Ἐγὼ, ἢ νὰ σᾶς πῶ ; Μόνη μου ποτές δὲν ἔμεινα. Κάποιος τὸ γειμῶνα, ποῦ σᾶς ἔλεγα, μὲ τὴ λάμπα μου στὸ τραπέζακι ἀπάνω, ἢ τὸ καλοκαίρι, ἔταν πλάγιαζε πιδ καὶ ἡ μεγάλη μου, ἀνοιγα τὸ παράθυρο, ἀκκουμποῦνα στὰ κάγκελλα, μὲ παίζανε οἱ λογιουοί, ἔπιανα τίς κουβέντες μὲ τοὺς παλιούς τοὺς πῆλους, μὲ τίς πρῶτες μου φιληνάδες, μιλοῦσα, μοῦ ἀπαντοῦσανε, στεκόμουνε ὄρες συλλογιμένη, θαροῦ πῶς μοῦ ἔτυχε καὶ νὰ θακροῦω καμιά φορὰ... Ὁ

οὐρανός μας ἐκεῖ κάτω εἶναι θολός, δὲ μοιάζει μὲ τὸ δικὸ μας... Μὰ καὶ στὸ παραθύρι καὶ μὲ τῆς λάμπας τὸ φῶς, πάντα, σὸ νού μου εἶχα τὰ παιδάκια. Τὰ μεγάλωσα, τὰ σπουδάσα, τὰ μαθᾶ ἐγὼ τὰ φοιτήματα, κατόπι τὰ πῆγαίνα σ' ἄλλα μαθήματα... Δὲν ξαίρετε τί ἐφτηχία ποῦ εἶτανε γιὰ μένα, δὲν ξαίρετε τί χαρὰ κάθε μέρα ποῦ μοῦ ἔφερνε ἡ ἀναδροσὴ τους...»

Ἐσκυρε τὸ κεφάλι. Τόλμησα καὶ τῆς ἔπιωσα τὸ χέρι.

— «Τὴν καημένη σας τὴ Μαρίκα θυμᾶστε !»

Μὲ κοίταξε.

— «Σᾶς εἶπανε καὶ τὸνομά τῆς ; Νόμιζα πῶς δὲ ρωτιόυσατε πιδ γιὰ μένα. Νά, πέθανε δέκα χρονῶ, τὰγγελοῦδάκι... Ἄχ, πόσοι καὶ πόσοι !»

— Πᾶνε κ' οἱ δικοὶ μου ὄλοι, ὁ πατέρας μου λίγο καιρὸ ὑστερις ἀπὸ τὸν πατέρα σας. Χρόνια τώρα καὶ χρόνια...»

— «Μοῦ τὸ γράφανε, κύριε Θύμη. Τὸν εἶδα μιὰ φορὰ καὶ δὲν τὸν ἔβλεπα, τὸν πατέρα σας, ποῦ μοῦ μίλησε μὲ τὴν καλοσύνη, σὰ νὰ εἶμουνε παιδὶ τοῦ...»

— «Πέθανε, τῆς κάνω τότες, κοιτάζοντάς τινε μέσα στὰ μάτια, γιὰ νὰ διτῶ λιγάκι τί θὰ πῆ, πέθανε καὶ ὁ Δημήτρης, ὁ φίλος μου, ξαίρετε...»

Τῆς τὸ εἶπα μὲ πικρὸ τὸ ἔφος. Μοῦ φαίνεται καμώθηκε πῶς δὲν τᾶκουσε καὶ ἔακολούθησε.

— «Τώρα, λέει, ἀπόμεινα καὶ γὼ μόνη. Μ' ἄφησε ἡ Μαρίκα μου ἡ καημένη. Πρόπεροι παντρέφτηκε ἡ Ἀννούλα μου. Εἶμουνε ἀρήσωνη πολλὴ γιὰ τὴν παντρεῖα τῆς κ' ἔλεγα κάλλια ἴσως νὰ τὴν ἔγω ἀκόμη σπῆτι. Μὰ θρῆθηκε καλὸς γαμπρός, δηλαδὴ τὴν ἤθελε, τὸν ἤθελε καὶ κείνη. Ἐγὼ δὰ τοὺς ἐμποδίσω νὰ παρθοῦνε;...»

Κοιτιοιάθηκε. Δὲ μοῦ εἶπε πῶς ἡ Ἀννούλα τῆς πέσοι ἔκανε καὶ κωρό. Ποιὸς δὰ τὸ πιστέγη, θωρόωντας τὴ Μέλλα, πῶς ἔχει ἐγγόνι ; Δέκα χρονῶ μεγαλήτεός τῆς εἶναι — καὶ κεινὴς μόλις ἀποποίησε τὰ μαλλιά τῆς. Μὰ ἡ ἀσέλεια ποῦ καὶ τόσα δείχνει ἀκόμη τὸ πρόσωπό τῆς, τὰγαθὰ τῆς καὶ τὰφῶς τῆς τὰ μάτια, τὴν κάνουνε καὶ μοιάζει σὰ νὰ μὴ γέρασσε. Ποιὸς εἰσοῖσι πάλε ; Ἴσως μὲ τὰ ριτάκια μου τὴ βλέπω κι ὁ ἴδιος τώρα. Ὅσο εἶτανε παντοεινή, δυο ἔσοσε ὁ ἄντρας τῆς, δὲν τὴν εἶδα, δὲν εἶδα τὰ παιδιὰ τῆς, ἐννοεῖται, ἀφοῦ ἀπὸ δὸν δὲν τὸ κοῦνησα. Ὅσοις ἀπὸ τόσα χρόνια, φαντάζομαι πῶς ἡ Μέλλα εἶναι τὸ ἴδιο κοῦτσι ποῦ γνώρισα, ὁνοῦ ποῦ σήσσανε τὰ προσιτολύλονδα τῆς ἀβγῆς καὶ πάει ὁ ἥλιος νὰ θαυιλέψη.

— «Κ' ἔτσι, τῆς κάνω, ἀποθυμήσατε τὸ Μποράζι καὶ μᾶς ἤρθατε;»

— «Πολλὴ τὰποθύμησα, πολὴ ! Πάντα τὸ εἶχα σὸ νού μου νὰ περάσω μερικὲς μέρες στὰ Θεραπειά, πάντα τὸ ποδοῦσα. Νά ποῦ ἔγινε κι ἀφτὸ. Ἡ Ἀννούλα κι ὁ γαμπρός μου ἴσια ἴσια πάνε φέτος στὴν Ἰταλία. Τοὺς ποσὸδέσα ὡς τὴ Μεσοῖνα. Ἐπειτα, τοὺς ἄρασα καὶ μ' ἔφερε τὸ θαπόρι στὴν Πόλη. Μὲ ποσόμενονε καὶ γιὰ ὀχτὼ μέρες πρέπει νὰ γοῖσω νὰ τοὺς πᾶρω...»

Γιὰ ὀχτὼ μέρες καὶ πάει !...

Τέτοια λόγια μοῦ ἔλεγε ἡ Μέλλα τὴ στιγμὴ ποῦ ἔσανε ὁ περιπάτος μας καὶ πῆγαίνα πιδ νὰ τὴν ἀποχαιροῖσω. Ἐφερνε ὁ ἥλιος. Ἀρχίζε νὰ μαυροῖ κατὼ κατὼ τὸ λιμάνι πρὸς τὴν ἀκροναλιὰ. Σουφοῶνανε τὰ νερὰ σκοτεινισμένα. Οἱ γλάροι παραπονιόν-

τανε και πετούσανε χαμηλά χαμηλά, οα νάγγιζανε το κύμα. Πλάγι μας θυροκλώνανε τα σέτια λίγο λίγο, ξεχρυσωνόντανε οι κορφούλες και πέρα πέρα, σά-νοιχτό, φουρτουδιάζανε πελαγωμένες οι χροές ά-χιτιδες.

'Ηλιοθασιλέματα ! 'Ηλιοθασιλέματα ! Μου φαίνεται, άχ ! οα να πεθαίνη, εκείνη την ώρα, ίδια ή ψυχή.

Δες και την ένιωσε ή Μέλλα τη λύπη τουθρανού και της γής, την άπαρηγόρητη θλίψη που πλακώνει την καρδιά. Μου έπιασε το χέρι να με καλησπερίση και μου είπε.

— «Κάθονμαι στο παλιό μας το σπίτι, Τόχουνε τώρα κάποιοι φίλοι μου νοκμισμένο. "Άθριο, τάπογεμα, δε βάρδητε. . . οάν και πρώτα;»

Κ' έτρεμε ή φωνή της, οα να τη μισοβρέχανε δάκρυα. . .

Το σπίτι τους ! Το σπίτι τους !

"Υστερις από τη μέρα εκείνη, ποτέ μου πια δεν ξαναπήγα. Ποιές !

Κ' ίδια ή Μέλλα δεν το ξαίρει — μα κι από ποιό-νε θές κιόλας να τόμαθε ; — πότε πήγα σιεγνή φορά.

'Ηλιοθασιλέματα ! 'Ηλιοθασιλέματα !

Γεμάτος έλπίδες, γεμάτος άχιτιδες, νέος, έρωτευμένος, έτρεχα τότες στο μαρμαρενιο το παλάτι, όταν άνδβαινα το θράδι από την Πολη, δεν έυλεπα την ώρα νάράξη στή Σκάλα το βαπόρι, νάταμωθούμε.

Και σήμερα ! Με το πόδι οάν το μοιούβι βαρι, με μαλλιά οάν το χιόνι, με το κεφάλι σκυφτό, να πάω στο ίδιο το σπίτι, γέρος, να χαιρετήσω τη νιότη μου τη χαρούμενη, που δε θα με γνωριση, αν τύχη και με ξαναδιή. "Άχ ! ή νιότη μου ή ταλαίπωρη ! Σε καμιά γωνιά του περιβολιού, ίσως από κάτω από τον ίαγιο κανερός δέντρον, ή νιότη μου κρυμμένη να φωλιάζη πουνθένά. "Ισως άκόμη έλπίζει και γελά — ώσπου να φανώ και να τρομάξη, ώσπου να της πώ.

«Άβγή μου εού, να το και το ήλιοθασιλέμα σου. Εού πρώι μου, να σου κ' ή νύχτα που πλακώνει !»

"Ένα θράδι περπατούσαμε μαζί — τότες ! — στήν άκρογαλιά, πηγαίναμε προς τα Διθαδάκια. Είτανε κάμπτση παρέα, γνώριμοι, φίλοι και φιληνάδες. Είτανε κι ο πατέρας της. Άντις οπίτι να καθήσουμε, ύστερις από το φαγι, δλοι μας είπαμε κοπαδιαστιά να σύρουμε, να τραθήξουμε πέρα πέρα, όσο δεν είτανε πουρασμένα τα κορίτσια. Περωνότας από τη γει-τονια, μαζώνουμε άλλες φιληνάδες κι άλλους φίλους. Μα δεν ξαίρω πως ιδεφεργε ο περιπάτος, ή Μέλλα και γώ βαδιζάμε πάντα πλάγι πλάγι.

Είπανε ή θραδειά βελουδένια. Δε φουσούσε άγέρι, και ζέσθη δεν ένιωδες. Δες και οε χάδεθε ή νύχτα με τη σιγανή της άνάσα. Τα κύματα κοιμισμένα στο γαialό, μόλις άκουγες το φιλι του κυματιού στάκρο-γαλιά. Άριφνητο και ήσυχο, τασκέρι τών άστεριώνε ξαπλωνότανε στους ουρανούς. 'Η γις οκοτεινωμέ-νη, και οα χρούδι μαλακό γέρω γέρω μας το σκοτάδι μās αποτύλιζε τους δυό μας, έμας, το σκοτάδι, μās γλυκομάγεθε, μās αποχώριζε απ' όληνη την παρέα.

Πόσο, άχ ! μα πόσο την άγαπούσα ! Πόσο μάγα-πούσε και κεινη ! Τόβλεπα, το καταλάβαινα, το ή-ξαιρα ως κι από την περπατησιά της, από την άνα-

πνοή της, από τη μέθη μου την ίδια. Χίλιες φορές πήγα να της το πώ. Μα τι άνάγκη ; Άλήθεια είναι και σήμερις άκόμη δοκο θα'ω πως είτανε άλήθεια, να, ή ψυχή μου κ' ή δική της, στήν άλαλιά μας εκεί-νη, μιλούσανε ή μιá με την άλλη, ρωτιόντανε κι ά-πακτιόντανε, πιο ξάστερα, πιο φανερά, παρὰ τα στό-μάτια μας, αν είχανε φωνάξει την άγάπη μας. Την άγάπη μας την ψιθύριζε ή καρδιά μας και οάν άγ-γιζε το φέρεμά μου το φέρεμά της, τρέμανε αντίμα, πονούσανε αντίμα, μέσα μας παραπονιότανε ο ίδιος ο καημός.

'Άλήθεια είναι. Μου το φανερώσε κιόλας εκείνη τη θραδειά.

Κάποιος πίσω μας, στήν κουθέντα, μίλησε άξαφνα για ένα μας φίλο, τον Παβλή, που γνωρίζαμε καλά τα ιστορικά του και που άγαπούσε τρελά τη Δερούλα, μια φιληνάδα της Μέλλας. Τον άγαπούσε κι αφτή, και στο τέλος παντρεφτήκανε.

Πίσω μας έλεγε άναστενάζοντας ή φωνή.

— «Παρθήκανε, τελειώσανε τα θάσανά τους !»

Δε θάστωξα πια. Το χέρι της, κατεδαυμένο, κρε-μότανε κοπιά στο δικό μου. Της τόπιασα, της τόσφι-ξα δυνατά. Μου τόσφιξε κ' ή Μέλλα γλυκά γλυκά, δυό φορές.

Την άλλη μέρα πια, τάποφάοισα. Έπρεπε να της μιλήσω, έπρεπε να της το πώ να τάκούση, να τάκού-σω και γώ από το στομα της το ναί, να παρθούμε και μεις, να τελειώσουμε τα θάσανά μας.

Μου έδωσε θάρρος ανέλπιοτο άεινήη τη θραδειά, το σφιξιμο του χεριού της. Άπόρησα κι ο ίδιος με την τόλμη μου. Είπα να πάω να τη βρω οπίτι τους τάπομωσήμερο, την ώρα δηλαδή που κοιμότανε ο κό-σμος και που ο πατέρας της είτανε πάντα κάτω στήν Πολη. Το ήξαιρα πως τέτοια ώρα τραβιότανε και ή Μέλλα πίσω στο περιβόλι. Στόν ίσκιο της κληματα-ριάς συνήθιζε κ' ήνούχαζε ή διάβαζε κανένα διβλια-ράκι.

Με βλέπανε οι δοῦλοι ουχνα κ' έτοι μ' άφινανε και περνούσα, δίχως λέξη να πούνε. Άγκυλιά ή πό-υα του δρόμου άπειγέ, και στήν άβλή μεμι τη πε-τρινη, μόνος ο καθάσης, καθηρομένος ο ένα σκαμνί, έγερνε το κεφάλι του με τα μάτια του σφαλοχτιά.

Τράβηξα ίσια με το περιβόλι γραμμή, Άπό μα-κριά την είδα στήν καρεγγίτσα της άκκουμπιομένη. Το χεράκι της, οάν πεομένο, κρατούσε διβλίο στο γόνατό της άπάνω. Δε σάλεθε. Άγάλια γάλια σί-μωσα. Κοιμότανε. 'Ο ύπνος γλυκά γλυκά την είχε παρμένη στήν άγκαλιά του. Ψάθινο καπειλλάκι της αποκέπαζε το μέτωπο, και στόν ίσκιο του καπειλλιού της ροδιζανε τα τρυφερά της, τα κλειομένα της μα-τόκλαδα.

Δες κ' έβλεπε όνειρο. "Ένα χαμόγελο άπαλό της μισοάνοιγε τα χείλια. Βαθειά και σιγανόφεγγη χαρά περέγγνε το πρόσωπό της. Τη θραδειά μας τη βελουδένια, το σφιξιμο του χεριού μου θα ουλλογιότα-νε, και την άγάπη μας.

Να την ξυπνήσω τη Μέλλα μου ; "Οχι ! "Οχι ! Κάλλια να την άφήσω με τόνειρό της το μαγεμένο. Κάλλια και μακριά μου άκόμη να μ' άγαπά. Να μην ξυπνήση το πουλί μου, κι άθριο άκόμη να θαρεψή πως το ίδιο της τόνειρο βλέπει, πως τόνειρό της άκούει, οάν έρθουνε και της πούνε πως ο Θόμης τη θέλει,

πώς έστειλε ο Θύμης προξενική να τη γυρέψη.

Βαστούσα σιά χέρια μου τριαντάφυλλα. Πήγα παράμερα μιά σιγμή κι άλλα να της κόψω. Της έκοφα και γαζίες. Φουχιές φουχιές της έφερα τα λουλούδια. Έβαλα ένα τριαντάφυλλο στην ποδιά της. Έβαλα μιά γαζία στο βιβλίο της άπάνω. Έβαλα λουλούδια στο τραπέζι της, Έβαλα λουλούδια κατά γής. Λουλούδια δέν τόλμησα πρώτα ποτέ μου να της δώσω! Τώρα τα σκορπούσα, τάδινα τώρα όχι της ίδιας, τάδινα σιόν ύπνο της, άρσού ο ύπνος της μ' άγαπούσε, τάδινα, τάδινα σιόν ύπνο της — τόν άχάριστο! . . .

Κι από τότες δέν ξαναπάτησα οπίτι τους πιά.

Σκόρπια, σκόρπια χάμω μπροστά της τα νιάτα μου και τα τριαντάφυλλά μου!

Με χίλια άστέρια ο ουρανός, και γώ χωρίς άστέρι!
Σκοταδι ή γις και γω χωρίς τα δυο ματακια σου!

Τι καλά πού τους έλεγε άλήθεια τους σίχους άφτους ο καιμένος ο Λωσιτής! Ο Λωσιτής ο Δεξιής! Εκείνος, παιδί μου, σεν ξαιρω πως το κατάφερα, μω σγκαιρα πού να πής, ενιωθε στην καρδιά του μέσα και την τέχνη και την άγάπη. Άχώριστες κ οι δυο για τον Λωσιτή μου, ένα μ' οι δυο. Τους σίχους άφτους πού να ποιημε, άξωμνα σου τους ξεοτήτισε μ' έναν καιμω, με μιά ποσειά, πού τον άκουγες και ταραζόσουνε κ' έλεγες πως ή ζωή του δλη θρηνούσε μαζί με κείνο το σίχο. κ α ι γ ω χ ω ρ ι ς ά σ τ έ ρ ι !

Μα ο διάβολος πρόσεχε και σιόν τόνο. Πρόσεχε και σιά παροξύτονα και σιά προπαροξύτονα. Είχε μάλιστα τρέλα, ο δύστυχος, με τα προπαροξύτονα, πού τόντις είναι της γλώσσας μας καμάρι, πού σάν τελειώνουνε τη φράση, λές και ή φράση δέν τελειώσε, πού σου χτυπούνε σιάφι σά μοιρολόγι άδιάκοπο, σά θλίψης παράπονο, σάν καρδιάς ράγιομα, σά λύπης σήμαντρο άπαρηγόρητο. Και τα κυνηγούσε και τάβαζε κάθε φορά πού γύρευε να πη τον πόνο του. Και μου ξηγούσε πως άφτά σιόν πόνο ταιριάζονε, πως τα παροξύτονα είναι ήουχα και παινεμένα παιδάκια, τα οξύτονα όρημικά και κάπως ηδηγητά παιδιά, τα προπαροξύτονα όμως σάν τάδύναμα, σάν τάρρωσιτάκι, μιά και χαδεμένα παιδάκια μας. Τη ρίμα λοιπόν άφτή, μα τ ά κ ι α ο ο ν, πολί την έρεζε κ' έπροπε να τον άκούσης, με τί τρέπο έβαζε τον τόνο ή φωνή του και ξεσερε τις δυο στεργές συλλαβές. — ά κ ι α ο ο ν; Άές κι άκουμπούσε ή βαριά ή φωνή του άπάνου στην κάθε συλλαβή. "Άβαζε να τον άκούσης, άλήθεια, με τί δύναμη σου τ' έβγαζε από το σιήθος του μέσα εκείνο τό. — κ α ι γ ω χ ω ρ ι ς ά σ τ έ ρ ι ! "Όχι, δέν εΐτανε με δύναμη, με βάθος εΐτανε, με τέτοιο βάθος, πού λές κι άγγιξε τα φυλλοκάρδια του τα ίδια, προτού βγῆ από το στόμα του. Βαδιά βαθιά σιά φυλλοκάρδια του Κωσιτή ριζωμένη κ' ή ποίηση κ' ή άγάπη. Για τούτο κιάλας δέν ξεγιέται και δέ θά ξεχαστή. Νέος πέθανε, θά μου πής. Και τί πειράζει; Πρόφτασε και διαλάλησε σιόν κόσμο τον έρωτα της ψυχής του, τον άθάνατο. Παρηγοριά μεγάλη κι άφτό. Γλύτωσε ή άγάπη του από τόν άδη. Στους σίχους του μέσα θάπομείνουνε και κείνος και κείνη ολόζώγιοι. "Άχ! δέ θά μαραθύνε τα τριαντάφυλλά τους. . .

Έλεημοσύνη δέν έχει να μου πη να πάω πάλε σπιτι τους, σάν πρώτα.

Κάλλια, κάλλια να καθήσω ήουχα στην κάμερή μου, κάλλια τσως σήμερα να μην χάμω τον περιπατό μου το σνηθισμένο.

Γιατί τάχα να μην άπομείνω εδω; Στέκονμαι, σγυρζώ τα βιβλία μου, τα χαράκια μου, θυμούμαι τα περασμένα τα χρόνια, γράφω, συλλογιόμμαι το ένα τάλλο, πολεμω να μην έχω στο ρού μου τα ίδια πάντα και πάντα.

Μου φαίνεται πως κάτι θα πάδω, πως κάτι θα μάθω, πως κάτι τρομερό θα μου σνέβη.

Φτάνει πιά ετσι! Φτάνει!

Δέν ξαιρω γιατί σήμερα μ' έπιασε φόθος, και τί φοβούμαι; μηδ άφτό δέν το ξαιρω.

Δέ σνέβηκε, τίποτα, όχι. Μόνο δυο τρία πράματα παράξενα.

Κατέβηκε, όπως μου το είπε, όπως άμέως το μάντεφα, σιό καλιό τους το σπιτι. Άφτό παράξενο δέν είναι καθόλου, άφού γνωρίζε τους νοικοκυραίους.

Παράξενο είναι πού τους ρώτησε για μένα, φαίνεται, άμέως.

Άμα μπήκα, σγκώθηκε, ήρθε προς έμένα σάν ταραγμένη λιγάκι και γιω να μην το καταλάβω, μου κάνει.

— «Ελάτε, ελάτε! Νόμιζα πως δέ θα σās διοδμε από τον τρομό σας μήπως κι αλλάξη ώρα ο περιπατός σας. Τόσα χρόνια τώρα δέν το θαρεθήκατε το Καλεντέρι;»

Και χαμογέλασε.

Άπό πού τ' άμνε πως ηηγαίνω χρόνια και χρόνια σιό Καλεντέρι; Άπό τους φίλους της βέβαια. Για τούτο να πήγε σιό Καλεντέρι μόνη;

— «Καλά πού τάξιωθήκαμε να σās φέρουμε και δω, στην άλλη μεριά, πού λέτε!»

Σάστισα. Της το πρόφτάσανε το λοιπόν κ' άφτό; Παρατήρησα όμως πως έλεγε να σās διοδμε, να τ ά ξ ι ω θ ο υ μ ε, να σās φ έ ρ ο υ μ ε, — κι στίσοο πάλε μόνη της με δέχτηκε.

Μεγάλο κατόρθωμα τόντις πού τ' άφερε ή Μέλλια το γεροντάκι με τ' άπορα τα μαλλιά, με το ζαρωματιομένο του το πρόσωπο, σιη μεριά τη δική της!

Μου μιλούσε για πολλά πράματα, μα, σά νάβλεπα πως ήθελε και να μου πη και δέν τ' άλεγε.

Έγω, καθόμουνε αντίκρου της σιό σοφά. Έμοιάζα με τόν εργάτη τόν άποκαμωμένο, πού σάν τελειώνει το μεροδούλι του, με κομμένα τα γόνατα, με βαρι το κεφάλι του, γυρέβει μιά γωνιά να πέση να ξαποοίση.

Πρέπει να το μολογήσω, μόλις πρόσεχα σιά λόγια της. Μου κατέβαινε σάν ξαφνικό, μόνο και μόνο έπειδή θριοκόμουνε σιό σπιτι άφτό. Κοίταξα τους τοίχους, κοίταξα την πόρτα, κοίταξα τα παράθυρα πού, σάν την πρωταγάπησα, πρόομενα πάντα να φανή. Ζαλιζόμουνε. Ξαίρεις τι θα πη να ξαναπς σιόν τόπο, σιό ίδιο το μέρος πού σου γεννήθηκε σιά σιήθια σου ψυχή καινούργια, και τώρα να συλλογιόσαι πως ο Χάρος θα οε πάρη, πως κοντέβει, πως μέσα σου κάδεται, και πως άν και σήμερα ζής άκόμη, σιόν καθρέφτη σου μπροστά να σιαθής, θα καταλάβης πως

τίποτα δὲν εἶσαι παρὰ θάνατος γιὰ λίγες μέρες ζωντανός ;

"Άσπαρα πήγε ἡ ματιά μου δίπλα πρὸς τὴ σάλα τὴ μεγάλη, πὸν τὴ χόρεια ἐκείνο τὸ θρόνο. Καὶ θυμήθηκα ! Θυμήθηκα καὶ τὸ λόγο πὸν μοῦ εἶπε τότες, πὸς ἐμένα δηλαδὴ δὲν μποροῦσε νὰ με ξεχάσῃ.

"Εἶτοι ; Δὲν μποροῦσε; Γιὰ νὰ διοῦμε τὸ λοιπὸ.

Καὶ δέφευρε φερὰ τῶρα, με δυσκολία, σὰ νὰ μὴ εὐοτυγε ἀγνωστὴ δύναμη τὸ λαρόγγι μου, σὰ νὰ σιέκωτανε κἀνὶ σὶν λαϊμὸ μου, τὴ ρώτησα γιὰ κάποιον πὸν τὴν εἶχα ρωτήσῃ καὶ σὶν περίπατο. Τὴ ρώτησα πάλι γιὰ τὸ φίλο μου τὸ Δημήτριη...

Καὶ πάλι καμώθηκε πὸς δὲν κατάλαβε. Ἀπάντησῃ δὲ μοῦ ἔδωκε καμιά.

Παράξενο, παράξενο πολί !

Μὲ τήραξε ἀνταρμεμένη, σὸν κἀνω ἀνήσυχη. Φαίνεται πὸς χλωμίασε γιὰ μιάς τὸ πρόσωπό μου καὶ φοβήθηκε μὴν πάω τίποτις.

Σηκώθηκα.

— «Τί ἔχετε;» μοῦ κάνει, ἄχ ! με τὴν πρώτη ἐκείνη τὴν καλοσύνη της.

— «Νὰ με συμπάθει. Βλέπετε, τὰ γεροντάκια σὸν καὶ μένα ἔχουμε καὶ κἀνὶ ματίες. Ὁ περίπατός μου, ... ἡ συνήθεια ... ἴσως καὶ πολλὴ φρόνιμο δὲν εἶτανε νὰ μὴν πάω διόλου... ὁ ἀέρας ὄξω θὰ μοῦ δροσίση τὸ κεφάλι, θὰ με φέρη σὶν σύγκαλά μου... ἡ θάλασσα... Δὲν ἔρχεστε καλύτερα καὶ σεις ἄδριο σὶν Καλεντέρι;»

— «Θάρῶ σὶν Καλεντέρι... θάρῶ...»

Παράξενο, παράξενο πολί...

"Άχ ! ἀπόψε τί σωμασιὰ τρομερή πὸν τὴν ἔχει γύρω γύρω τὸ σκουτάδι !

Νύχτα ἦσυχῃ. Δὲ σαλέθει τίποτα. Ἡ καρδιά μου μονάχα χτυπᾷ καὶ πηδᾷ. Καὶ τὴν ἀκούω τὴν καρδιά μου.

Ὁ περίπατός μου καλὸ δὲ μοῦ ἔκαμε. Δὲν μπόρεσα νὰ πάω παρέκει ἀπὸ τοὺς θρόνους τοῦ ριχτιμοῦ. Μόλις ὁ μισός μου ὁ θρόνος ! Ἡ ζῶσι, ἀλήθεια, μεγάλη.

Ἀνπόφορη αὐτὴ γύρω γύρω μου ἡ σιγασιά. Νᾶστραφτε, νὰ βροντοῦσε, νὰ εἶτανε ἄνεμος καὶ νᾶριζε ὁ πλάτανος τουλάχιστο με τὸν ἄνεμο ! Τίποτα. Μοιάζει σὸν τάφος. Θαμμένος ἐγὼ μέσα σὶν μοναξιά με τὰ καρδιοχτύπια μου μονάχα, πὸν τᾶκούω ἕνα κ' ἕνα, καὶ πονῶ καὶ τρομάζω.

Λένε πὸς ἡ ψυχὴ, διαν ἔχη πλήξη, διαν ὁ καημὸς σὲ παραδέρνει, νιώθει περισσότερο φόβό, ἅμα πιάσουνε οἱ βροντὲς, τᾶστροπελέκια, οἱ ἀνεμοζάλες. Κ' εἶτοι πάντα σοῦ παρασιταίνουε τὴ φύση ὄξω φουρτουμισμένη, σὸν εἶναι φουρτουμισμένη κ' ἡ ψυχὴ σου.

Ἐμένα πὸν φοριχτὴ μοῦ φαίνεται ἡ μοναξιά ἡ ἀτάραχη !

"Άς τᾶφῃσουμε ἀφτιά. Σὶν ἀνθρώπου τὰ σιήνια, ὄχι σὶν οὐρανοθάλασσο, κὶ ὄχι σὶν δημιουργία, μᾶνίζουνε οἱ φουρτουῖνες ἡ σιτρώνονται τὰ κίματα γαλήνη.

Παράξενο, πολὶ παράξενο.

Δὲν ξαίρω γιατί, κἀνε φερὰ πὸν τὸ ουλλογιούμαι. ἀνατριχιάζω κὶ ἀγριέδουμαι.

Ἀπάντησῃ δὲ μοῦ ἔδωκε καμιά. Καμώθηκε τάχα πὸς δὲν κατάλαβε. Καὶ σὶν περίπατο τὴ ρώτησα ἔχτις, καὶ σὶν τὴς ἀκόμα σήμερα.

"Ἰδία της νὰ μὴν τὸν εἶδε τὸν καημένο μου τὸ Δημητριάκη, νὰ μὴν τοῦ μίλησε, μπορεῖ. Μὰ νὰ μὴν τὸν ακουσε, νὰ μὴν τὴς εἶπανε γιὰ τὴ δίψα του, τὴν ἐπίσημη, πὸς γίνεται ;

Εἶκοσι τέσσερεις ὥρες σωστές, ὅτερις ἀπὸ τὴ μέρα πὸν σκοροῦσε ἡ ἀγάπη μου λοῦλουδα μπροστά της σὶν περιδῶλι, πήγε ὁ Δημήτριη σὶν πατέρα της προξενιά, τοῦ μίλησε, τοῦ ζήτησε τὴ Μέλλα γιὰ μένα....

Τὸ κάτεχα πὸς ὁ πατέρας της με καλὸ μάτι δὲ μ' ἔβλεπε. Τοῖς φημεριδογράμους δὲν τοῖς ἄρεξε. Γύρεθε γαμπρὸ ἀπὸ ἄλλο σὸν. "Άχ ! οἰχάθηκα καὶ γὼ πὸν τὰ γραψίματα καὶ πέννα δὲν ἔπιασα πὸν νὰ κἀνω ἄρθρο ἀπὸ τὰ τότες... Τὰ ἦξαιρα. Δὲν ἀπόρησα λοιπὸν καὶ με τὸ παραπάνω, σὸν ἔμαθα πὸς δὲταν πρωτοπήγε ὁ Δημήτριη, δὲν τὸν καλοδέχηκε, πὸς τοῦ εἶπε νὰ ξαναπεράσῃ, πὸς τάχα θὰ μίλησῃ καὶ τὴς κόρης του, ἀφοῦ τοῦ ἔλεγε ὁ Δημήτριη πὸς ἀφτὴ ἔπρεπε νὰποφασίση. Μὰ πὸν νὰ τὸ προσομένω ἐκείνο πὸν τοῦ εἶπε ὁ πατέρας της, σὸν ξαναπήγε νὰ πάρῃ σωστὴ ἀπάντησῃ ὁ Δημήτριη;

— «Ἡ κόρη μου, λέει, δὲ θέλει. Τὴ ρώτησα. Ὁ φίλος σας εἶναι ποιητὴς, εἶναι καὶ νέος· τὸ φαντάστηκε πὸς ἡ Μέλλα μου τὸν ἀγαπᾷ. Τίποτα, Κουθένιαζε μαζί του καὶ περνοῦσε ἡ ὥρα. Στᾶναμεταξὺ μοῦ τὴν ζήτησε κὶ ὁ κόρτες. Ἀφτὸνε θέλει καὶ μάλοια ποιτέδω γλήγορα νὰ γῆνῃ ὁ γάμος, γιατί ὁ γαμπρός πρέπει νὰ φύγη, νὰ πάη σὶν Ἐβρώτη».

Πὸς λοιπὸν τῶρα ἡ Μέλλα καμῶνεται καὶ δὲν ἀκούει, σὸν τὴς μιλῶ ἐγὼ γιὰ τὸ Δημήτριη; Καὶ πὸς ἀπὸ τὰ τότες δὲν κατάλαβε τὴν προσβολὴ πὸν μοῦ ἔκαμε καὶ τὸν πόνου πὸν τὴν καρδιά μου τὴν ἔκαψε, ἀφοῦ ἀμέσως τραβήχηκα κ' εἶτανε πασίγνωστο πὸς δὲν πήγαινα πὸν πονθενά ;

Μὲ πρόδωσε ! Μὲ πρόδωσε !

Τὸ φαντάστηκα, λέει, πὸς μ' ἀγαποῦσε ! "Όχι, ὄχι, δὲν τὸ φαντάστηκα διόλου.

Παράξενο, πολὶ παράξενο, ἀλήθεια !

Φρίκη ! Φρίκη ! Φρίκη καὶ κἀτάρα μου !

Κάλλια χίλιες φορές νὰ μὴν τὸ μάθαινα ! Κάλλια νὰ μὴν τὴν ἔβλεπα, νὰ μὴν ἐρχότανε σὶν Θεραπεία ! Ζοῦσα δυστυχισμένος, μαρμαμένος, ἐρημος, ὅ τι θέλεις, μὰ, ὅπως κὶ ἂν εἶναι, ζοῦσα ἦσυχος. Τόσα χροῖνα τῶρα συνήθισα τὸν πόνου μου, τὴ μοναξιά μου.

Φρίκη ! Φρίκη !

Ἀπὸ δῶ κὶ ὀμρὸς, τὸ κεφάλι μου πρέπει νὰ βαστῶ, μήπως καὶ με πᾶρη ἡ τρέλα.

Πᾶνε, πᾶνε δὲλα πὸν !

Κρίμας νὰ μὴν πεθάνω, δίχως νὰ τὸ μάθω τέτοιο πράμα. Τὸ θάσανο ἄρχισε τῶρα, τὸ ἀληθινὸ. Ἰσὶα με τὴν ὕστερη τὴν ἄρα, θὰ εἶναι ἡ ζωὴ μου σὶν τὸν πνομαχίμα.

Καὶ νὰ τᾶκούσω κίβλας ἀπὸ τὸ στόμα της !

"Ἦρθε κατὰ πὸς εἶπε, ἦρθε σὶν περίπατο. Πρὸς τὰ σέτια συναντηθήκαμε. Καὶ κείνη καὶ γὼ ἀποσταμένοι. Ἐγγενα τοῦ παιδιοῦ νὰ μᾶς φέρῃ δὲν σκαμνιά, ἐκεῖ κἀνω ἀπὸ τὸ Καλεντέρι. Κ' οἱ δὲν μας ουλλογιόμενοι, δίχως πολλὲς κουβέντες. Πρῶτῃ ἀνοίξε ἡ Μέλλα τὴν ὀμιλία καὶ μοῦ εἶπε, σὰ νὰ μελέτησε πρῶτα ὄρες τὰ λόγια πὸν μοῦ ἔλεγε.

— «Κύριε Θύμη, κἀνὶ θέλω νὰ σᾶς ρωτήσω. Γιατί τάχατις με κοιτάζετε με τέτοια μάτια, γιατί

θυμῶσατε, καὶ ψὲς ἀκόμη, σὰ μοῦ λέγατε ἴδιον τοῦ φίλου σας, τοῦ Δημήτρη;»

— «Γιατί; Γιατί;»

— «Ναί, γιατί; Ἐγὼ δὲν τὸν εἶδα στὴ ζωὴ μου. Τὸ γινώριζα πὼς εἶναι ἄκρος φίλος σας, μὰ ἔπρεπε καὶ καλὰ νὰ τὸν ξαίρω τὸν ἴδιο;»

— «Νὰ τὸν ξαίρετε; Ἐπρεπε νὰ ξαίρετε τί πῆγε κ' εἶπε τοῦ πατέρα σας...»

— «Ὁ Δημήτρη, ὁ φίλος σας, εἶπε τοῦ πατέρα; Πότε, πότε καὶ τί;»

— «Πότε; Μὰ τότες, τὸ θυμῶσατε δὲ καλῆτερα κὶ ἀπὸ μένα, σὰν τραβήχτηκα καὶ ψυχὴ πιά δὲν ἔβλεπα...»

— «Ναί, ἀφτό, ἄχ! τὸ ψυμοῦμαι!»

— «Περίεργο νάπορητε πὼς τραβήχτηκα, ἔστερις ἀπὸ τὸ λόγο πὸν εἶπατε τοῦ πατέρα σας!»

— «Καὶ τί μποροῦσα νὰ τοῦ πῶ; Μὲ φῶναξε ὁ μπαμπάς, μὲ μάλλωσε πὼς ὄλο μαζί σας τρέχω καὶ περπατῶ, πὼς ὄλο μαζί σας κουβεντιάζω, πὼς δὲν ταιριάζει, πὼς ἂν ξακολοιθῶ, πουνενὰ πιά δὲ θὰ μὲ πάη, πὼς γενήκαμε τὸ περγέλιο τοῦ κόσμου, πὼς ἐοεῖς παιζετε, πὼς δὲ μ' ἀγαπᾶτε διόλου, πὼς θαρρῆκατε μάλισα, πὼς δὲ θάρχεστε πιά καὶ τοῦ τὸ εἶπατε, πὼς τραβίκατε καὶ πὼς γλήγορα θὰ τὸ καταλάβω...»

— «Ἀφτά ὁ πατέρας σὰς τὰ εἶπε;»

— «Ἀφτά πὸν σὰς λέω, τὰ ἴδια. Τί νὰ κάμω καὶ γώ; Μέρα νύχτα ἐκλαιγα. Κρυθόμουνε, γιὰ νὰ μὴ φαίνεται. Ἄλλο τί μποροῦσα; Γιὰ ἴδιον τι ἔχετε;»

— «Ὁ πατέρας σας τίποτα δὲ σὰς εἶπε, τίποτα ὄξω ἀπ' ἀφτά;...»

— «Τίποτα, ὄχι!»

— «Δὲ σὰς εἶπε δηλαδὴ πὼς ὁ Δημήτρης ἦρθε ἀπὸ μέρος μου προσενιά, πὼς σὰς ἤθελα γυναίκα, γυναίκα μου;»

— «Ὁ πατέρας! Ὁ πατέρας! Τὸ ἤξαιρε ὁ πατέρας! Καὶ δὲ μοῦ τὸ εἶπε!»

Ἀπὸ τὰ πόδα τῆς ψυχῆς τῆς βγήκε ὀλέθρια φωνὴ κ' ἔπεσε χάμω.

Καὶ πὸν πέρασε ἀμάξι ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ. Τὴν ἔβαλα μέσα λιγοθυμισμένη καὶ τὴν ἔφερα σπύτι, σπύτι σπύτι τοὺς τὸ παλιό!...

Φρίκη! Φρίκη!

Νὰ με καὶ γὼ πάλε στὸ δικό μου, σωματεμένος, ἀφανισμένος, τελειωμένος.

Χαλάσματα, παντοῦθε μεριά, χαλάσματα καὶ σωροί. Θάνατος παντοῦθε κ' ἐρμιά.

Πέθανε τὸ λιμάνι, πέθανε τὰ σέτια, πέθανε ἡ θάλασσα κὶ ὁ οὐρανός.

Πεθάνανε κ' οἱ δύο μας ἐμεῖς, ἐκεῖνη καὶ γώ.

Σήμερα τὴν ξαναεἶδα. Ποιὸς τὸ πίστευε οὐ διάστημα εἴκοσι ἑσπερῶν ὥρωνε, κανεὶς τόσο γαλλιάξη; Ἀμέ γώ; Δὲν κάνω κουράγιο νὰ κοιτάξω στὸν καθρέφτη μου. Σθηρομένο πρόσωπο, σθηρομένη καρδιά.

Τὴν καμμένη μου τὴ Μέλλα, δὲν ἔπρεπε ἀλήθεια εἶναι νὰ τὴν ξαναεἶδῶ! Ἀσπρίσανε τὰ μαλλιά τῆς γιὰ μιὰ νυχτιά. Τῆς ἀδῶας τῆς καὶ τρυφερῆς γιότης τὸ λούλουδο, πὸν τρεμόφωγε ἀκόμη κρυφὰ κρυφὰ στὰ χείλια τῆς καὶ στὰ μάτια τῆς, ἔπεσε καὶ μαρῶθηκε.

Πεομένα καὶ μαρῶμένα καὶ τῶν θυμῶν μας τὰ τριαντάφυλλα.

Καὶ γιατί; γιατί; γιατί; Γιὰ τὸ πείσμα καὶ τὴν περηφάνεια, γιὰ τὴν πρόληψη ἐνὸς ἀθρώπου, ἐνὸς πλοῦσιου, πὸν ἄδικα μᾶς τὴ χάλασε, δίχως πιά κανένας ποτὲς νὰ μποροῦσῃ νὰ μᾶς τὴν ξαναδώσῃ.

Ὅλα μοῦ φαίνονται τώρα ἐδῶ σὰ νὰ εἶναι ἀνάποδα. Δὲς καὶ δὲ μοιάζει πρῶτα νάπομεινε στὴ θέση πὸν εἶχε πρῶτα. Βλέπω τίς κορφοῦλες ἄνω κάτω, ἀνάγυρα τὰ βράχια, τὰ σέτια μᾶς ἀνάσπασα, τὸ χῶμα ἀνασηκωμένο, τίς πέτρες ἀνάσκαφες. Τὸ μέρος τοῦτο εἶτανε γιὰ μένα σὰ νὰός ἀπὸ τὴ φύση πλασμένος. Καταστωριόθηκε ὁ Νὰός μου. Χαλάσανε τὰ μάγνητρα, ὄσπου νὰ χαλάσουνε καὶ τὰ χαλάσανε πιά τὰ ἴδια, κὶ ὄλα δουδὰ καὶ μάθρα γιὰ πάντα νὰ κοιτουνται.

Πήγαμε σήμερα κ' οἱ δύο μας στὸν περίπατό μας, στερενὴ φορὰ.

Πέρασε ἡ διορία κὶ ἄβριο πρέπει νὰ φύγῃ γιὰ τὸ Μπρινιτζι, νὰ πάη νὰ βρῆ τὴν κόρη τῆς καὶ τὸ γαμπρό τῆς.

Μοῦ λέει νὰ πάω καὶ γὼ καμιά μέρα νὰ τῆς κάνω βίζιτα στὰ Παρίσια.

Ποῦ γιὰ βίζιτες ἐμεῖς, πὸν μόνο νὰ κοιτάζουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, βουλιάζει ἡ καρδιά μας; Δὲν εἶναι γιὰ βίζιτες οἱ πεθαμένοι.

Θέλησα νὰ τὴν ἀποχαιρετήσω στὸ Καλεντέρι. Ἐτοίμο τὸ θέλησε καὶ κείνη. Τὸ ἤξαιρε πὼς ἐρχόμουνα κάθε μέρα καὶ γιὰ τοῦτο ἦρθε τότες πὸν τὴν πρωτὰπάντησα. Ἐμένα γύρθε.

Σταθήκαμε μιὰ στιγμὴ, δίχως νὰ πῶμε λέξη, προτοῦ ἀποχαιρετηθοῦμε. Νάποχαιρετηθοῦμε γιὰ πάντα δηλαδὴ!...

Βασίλεβε ὁ ἥλιος, κόκκινος. Δὲς κ' ἔλεγε νὰ μὴ φωτίσῃ πιά τὸ Μπογαζι. Δὲς κ' ἔλεγε πιά αἰῶνι νὰ θυθιοτῆ στὴ θάλασσα μέσα, νὰ θυθιοτῆ γιὰ πάντα κὶ ἀφτὸς μαζί μὲ τὰ χρόνια μας τὰ περασμένα, μαζί μὲ τὰ νιάτα μας, μαζί μὲ τὴν ἀγάπη μας... ἄχ!...

Ἡλιοβασιλέματα! Ἡλιοβασιλέματα! Τί θλίψη πὸν τὴν ἔχουνε! Τί φοβερά πὸν εἶναι τῆς ψυχῆς τὰ βασυλέματα τῆς ληρονημένης!

Δάκρυσε ἡ Μέλλα. Ἡ Μέλλα μου! Πρῶτη φορὰ κοιταχτήκαμε κατὰματα καὶ γνωρίσαμε τὴν ἀγάπη μας, πόσο μεγάλη, πόσο ἀτυχη πὸν εἶτανε.

Δάκρυσε καὶ γώ.

Σχοτείνισσε. Πάει, πάει ὁ ἥλιος στὰ νερά τοῦ Μπογαζιού μας.

Ἀποχαιρετηθήκαμε. Καὶ τὴν ὥρα πὸν πνίγοντας τὰ δάκρυσά μας, νιώθαμε κ' οἱ δύο μας τὴν ἀπελλιόσιν τοῦ αἰῶνιου τοῦ μισομοῦ, σὰν καὶ στὸν πρῶτο πρῶτο τὸν περίπατό μας, διακ' ἡ γιότης μας χαιρότανε τὸ γλυκό τῆς τὸ φῶς, μὲ τὴ νύχτα ἐκεῖνη τὴ θελοδένια, κάτω ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά, τῆς ἔσφιξα καὶ σήμερα τὸ χέρι τῆς τὸ γερασμένο καὶ μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μου τὸ ψυχρό, ἔσφιξε τὸ χέρι μου τὸ ψυχρό, ἔσφιξε τὸ χέρι μου τὸ ψυχρό.

(Ἀκολουθεῖ)